

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท่าวังผาในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน” ผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผาจังหวัดน่านของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอท่าวังผา และ 4) การสรุปการประชุมกลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนจากกลุ่มภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวด้านแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้แยกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านศักยภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ทางสถิติผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาเสนอ
ในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถามกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยวนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ
(Percentage) ของข้อมูลเป็นรายชื่อ ปราบัญผลวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1-6

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	ประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	105	26.25	109	27.25	214	53.50
หญิง	95	23.75	91	22.75	186	46.50
รวม	200	50.00	200	50.00	400	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน
214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 และเป็นเพศหญิงจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ
26.50 และเป็นเพศหญิง 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ
27.25 และเป็นเพศหญิง 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.75

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	ประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	57	14.25	39	9.75	96	24.00
25 – 35 ปี	45	11.25	55	13.75	100	25.00
36 – 45 ปี	36	9.00	50	12.50	86	21.50
46 – 55 ปี	37	9.25	47	11.75	84	21.00
มากกว่า 55 ปี	25	6.25	9	2.25	34	8.50
รวม	200	50.00	200	50.00	400	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมส่วนใหญ่ คือ กลุ่มอายุระหว่าง 25-35 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมา คือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน ส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.25 รองลงมา คือ กลุ่มอายุระหว่าง 25 – 35 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่คือกลุ่มอายุระหว่าง 25 – 35 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 รองลงมา คือ กลุ่มอายุระหว่าง 36 – 45 ปีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด

วุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด	ประชาชน		นักท่องเที่ยวนัก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าอนุปริญญา	81	20.25	43	10.75	124	31.00
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	38	9.50	22	5.50	60	15.00
ปริญญาตรี	69	17.25	87	21.75	156	39.00
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.00	48	12.00	60	15.00
รวม	200	50.00	200	50.00	400	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมส่วนใหญ่มีระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมาได้แก่ ระดับต่ำกว่าอนุปริญญา จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ มีระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด คือ ต่ำกว่าอนุปริญญา จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 รองลงมา ได้แก่ ระดับปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.25

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75 รองลงมาได้แก่ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ประชาชน		นักท่องเที่ยวน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	54	13.50	34	8.50	88	22.00
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	52	13.00	74	18.50	126	31.50
พนักงานเอกชน	18	4.50	34	8.50	52	13.00
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	31	7.75	26	6.50	57	14.25
รับจ้างทั่วไป	26	6.50	9	2.25	35	8.75
อื่น ๆ	19	4.75	23	5.75	42	10.50
รวม	200	50.00	200	50.00	400	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมตามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 รองลงมา คือ นักเรียนนักศึกษา จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00

อาชีพที่ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ระบุ คือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 รองลงมา คือ อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00

สำหรับอาชีพที่ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ระบุ คือ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 รองลงมา คือ อาชีพนักเรียน/นักศึกษา และพนักงานเอกชน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 เท่ากัน

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้	ประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	86	21.50	35	8.75	121	30.25
5,000 – 10,000 บาท	45	11.25	24	6.00	69	17.25
10,001 – 15,000 บาท	31	7.75	19	4.75	50	12.50
15,001 – 20,000 บาท	13	3.25	32	8.00	45	11.25
20,001 – 25,000 บาท	12	3.00	29	7.25	41	10.25
มากกว่า 25,000 บาท	13	3.25	61	15.25	74	18.50
รวม	200	50.00	200	50.00	400	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 121 คิดเป็นร้อยละ 30.25 รองลงมา คือ กลุ่มรายได้ มากกว่า 25,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 รองลงมา คือ กลุ่มรายได้ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน มากกว่า 25,000 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.25 รองลงมา คือ กลุ่มต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

วัตถุประสงค์	นักท่องเที่ยว	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว		
1.1 ด้านภูมิทัศน์ธรรมชาติ	37	18.50
1.2 ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	51	25.50
1.3 ด้านวิถีชีวิตชุมชนในท้องถิ่น	23	11.50
2. พักผ่อนหย่อนใจ	49	24.50
3. เป็นทางผ่านเพื่อเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ	19	9.50
4. มาทำกิจกรรมส่วนตัวด้านอื่นๆ	13	6.50
5. อื่น ๆ	8	4.00
รวม	200	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน คือ การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 รองลงมา คือ กลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านศักยภาพของการท่องเที่ยวอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1 ความคิดเห็นด้านศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเรียงลำดับ (Ranking Order) ความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านที่มีเอกลักษณ์และความสำคัญต่อการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยเรียงลำดับใน 5 ลำดับแรก ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 ลำดับความสำคัญตามของทรัพยากรการท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับ	ประชาชน	นักท่องเที่ยว
	ทรัพยากรการท่องเที่ยว	ทรัพยากรการท่องเที่ยว
1	จิตรกรรมฝาผนังวัดหนองบัว	ยอดคอยาว
2	ยอดคอยาว	จิตรกรรมฝาผนังวัดหนองบัว
3	หมู่บ้านไทลื้อหนองบัว	หมู่บ้านไทลื้อหนองบัว
4	กาแฟสวนยาหลวง บ้านสันเจริญ	กาแฟสวนยาหลวง บ้านสันเจริญ
5	ผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ข้าวหลาม ผ้าทอ สาหร่ายน้ำจืด หวาย ฯลฯ	ประเพณีแข่งเรือ

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว 4 อันดับแรกได้แก่ จิตรกรรมฝาผนัง, ยอดคอยาว, หมู่บ้านไทลื้อหนองบัว, กาแฟสวนยาหลวง บ้านสันเจริญ ส่วนลำดับที่ 5 ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ข้าวหลาม สาหร่ายน้ำจืด หวาย ฯลฯ และ ประเพณีแข่งเรือ

2.2 ความคิดเห็นด้านศักยภาพ 9 ด้านที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพ 9 ด้าน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลเป็นรายข้อ ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 8 – 17

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพ 9 ด้าน ของแหล่งท่องเที่ยว โดยแสดงผลเป็นภาพรวม

ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ประชาชน (n = 200)		ระดับความ สับสนด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับความ สับสนด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับความ สับสนด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
1. ศักยภาพด้านการคมนาคมขนส่ง	2.44	0.469	น้อย	2.48	0.435	น้อย	2.46	0.317	น้อย
2. ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	2.53	0.528	มาก	2.51	0.371	มาก	2.52	0.319	มาก
3. ศักยภาพด้านความปลอดภัย	2.30	0.586	น้อย	2.39	0.507	น้อย	2.35	0.401	น้อย
4. ศักยภาพด้านที่พัก	2.53	0.524	มาก	2.50	0.452	มาก	2.52	0.344	มาก
5. ศักยภาพด้านร้านอาหารในแหล่ง ท่องเที่ยวและใกล้เคียง	2.47	0.521	น้อย	2.40	0.437	น้อย	2.43	0.344	น้อย
6. ศักยภาพด้านธุรกิจนำเที่ยวและ มีคุณภาพทั้งจากภายในและภายนอก ชุมชน	2.35	0.560	น้อย	2.43	0.590	น้อย	2.39	0.413	น้อย
7. ศักยภาพด้านนันทนาการและบันเทิง	2.33	0.590	น้อย	2.41	0.551	น้อย	2.37	0.390	น้อย
8. ศักยภาพด้านสินค้าและของที่ระลึก	2.64	0.580	มาก	2.74	0.504	มาก	2.69	0.370	มาก
9. ศักยภาพด้านประชาสัมพันธ์	2.29	0.649	น้อย	2.43	0.550	น้อย	2.36	0.418	น้อย
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.43	0.418	น้อย	2.47	0.333	น้อย	2.45	0.264	น้อย

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อศักยภาพ 9 ด้านในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พัก และด้านสินค้าและของที่ระลึก

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นตรงกันในประเด็นที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พัก และด้านสินค้าและของที่ระลึก

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพด้านการคมนาคมขนส่ง

ศักยภาพด้านการคมนาคมขนส่ง	ประชาชน (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
	1. มีความสะดวกสบายในเส้นทาง ท่องเที่ยว	2.79	0.654	มาก	2.65	0.664	มาก	2.72	0.461
2. มีที่จอดรถเพียงพอกับความ ต้องการของนักท่องเที่ยว	2.66	0.669	มาก	2.58	0.725	มาก	2.62	0.509	มาก
3. มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนและ เพียงพอ	2.42	0.683	น้อย	2.38	0.698	น้อย	2.40	0.482	น้อย
4. มีสถานีบริการน้ำมันที่เพียงพอ	2.23	0.733	น้อย	2.48	0.634	น้อย	2.35	0.468	น้อย
5. มีการจัดบริการรถเดินทาง สาธารณะที่เพียงพอสำหรับการ เดินทางท่องเที่ยว เชื่อม โยง ระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง	2.11	0.782	น้อย	2.30	0.680	น้อย	2.21	0.543	น้อย
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.44	0.469	น้อย	2.48	0.435	น้อย	2.46	0.317	น้อย

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อศักยภาพ ด้านคมนาคมขนส่งไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความสะดวกสบายในการเดินทาง และด้านการมีที่จอดรถเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นตรงกัน ในประเด็นที่ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความสะดวกสบายในการเดินทาง และด้านการมีที่จอดรถเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
 ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ประชาชน (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
1. มีไฟฟ้าครอบคลุมทุกพื้นที่ของ แหล่งท่องเที่ยวและที่พัก	2.66	0.739	มาก	2.67	0.666	มาก	2.67	0.487	มาก
2. มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดและ เพียงพอ	2.62	0.692	มาก	2.51	0.657	มาก	2.56	0.473	มาก
3. มีความพร้อมในระบบการ สื่อสารที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท์ สาธารณะ และเครือข่ายสัญญาณ โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น	2.54	0.736	มาก	2.48	0.558	น้อย	2.51	0.468	มาก
4. มีโรงพยาบาลและสถานอนามัย ที่เพียงพอ	2.52	0.680	มาก	2.43	0.638	น้อย	2.47	0.490	น้อย
5. มีสุขาที่มีความสะอาด	2.47	0.729	น้อย	2.53	0.634	มาก	2.50	0.466	มาก
6. มีสุขาที่เพียงพอรองรับ นักท่องเที่ยว	2.35	0.831	น้อย	2.44	0.640	น้อย	2.40	0.522	น้อย
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.53	0.528	มาก	2.51	0.371	มาก	2.52	0.320	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อศักยภาพ
 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมีไฟฟ้าครอบคลุมทุกพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว
 และที่พัก ด้านมีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ ด้านมีความพร้อมในระบบการสื่อสารที่ทันสมัย
 เช่น โทรศัพท์สาธารณะ และเครือข่ายสัญญาณโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น และด้านมีสุขาที่มีความสะอาด

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
 อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ยกเว้นด้านการมีสุขาที่สะอาด และด้านการมีสุขาที่เพียงพอรองรับ
 นักท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
 อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ยกเว้นด้านความพร้อมในระบบการสื่อสารที่ทันสมัย
 ด้านการมีโรงพยาบาลและสถานอนามัยเพียงพอ และด้านการมีสุขาที่เพียงพอรองรับนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพด้านความปลอดภัย

ศักยภาพด้านความปลอดภัย	ประชาชน (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
1. มีการดูแลรักษาความปลอดภัย จากเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสา สมัครในท้องถิ่น	2.44	0.768	น้อย	2.50	0.716	มาก	2.47	0.541	น้อย
2. มีอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยที่ มีคุณภาพและเพียงพอ	2.18	0.753	น้อย	2.32	0.693	น้อย	2.25	0.523	น้อย
3. มีป้ายสื่อความหมายเตือนให้ นักท่องเที่ยวปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน ภัยที่สามารถเกิดขึ้นได้ในขณะ ท่องเที่ยว	2.33	0.715	น้อย	2.44	0.684	น้อย	2.38	0.512	น้อย
4. มีความพร้อมด้านบุคลากรที่ คอยให้ความช่วยเหลือ นักท่องเที่ยวเมื่อประสบปัญหา	2.36	0.769	น้อย	2.38	0.733	น้อย	2.37	0.569	น้อย
5. มีหน่วยงานคอยรับฟังปัญหา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข	2.21	0.765	น้อย	2.33	0.672	น้อย	2.27	0.488	น้อย
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.30	0.586	น้อย	2.39	0.507	น้อย	2.35	0.401	น้อย

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อศักยภาพด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น ยกเว้นด้านมีการดูแลรักษาความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครในท้องถิ่น

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
ศักยภาพด้านที่พัก

ศักยภาพด้านที่พัก	ประชาชน (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
	1. มีจำนวนที่พักที่เพียงพอกับ ความต้องการของนักท่องเที่ยว	2.43		0.661	น้อย		2.38	0.676	
2. มีห้องพักที่มีคุณภาพได้ มาตรฐาน	2.42	0.704	น้อย	2.31	0.681	น้อย	2.37	0.494	น้อย
3. มีความสะดวกในการติดต่อ จองห้องพัก	2.41	0.724	น้อย	2.47	0.664	น้อย	2.44	0.485	น้อย
4. มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสมกับ คุณภาพของที่พัก	2.65	0.714	มาก	2.57	0.597	มาก	2.61	0.476	มาก
5. มีผู้ให้บริการที่เป็นมิตรและ พร้อมที่จะให้บริการอยู่เสมอ	2.77	0.750	มาก	2.74	0.669	มาก	2.75	0.473	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.53	0.524	มาก	2.50	0.452	มาก	2.52	0.344	มาก

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อศักยภาพด้านที่พัก อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสมกับคุณภาพของที่พัก และมีผู้ให้บริการที่เป็นมิตรและพร้อมที่จะให้บริการอยู่เสมอ

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นตรงกันในประเด็นที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสมกับคุณภาพของที่พัก และมีผู้ให้บริการที่เป็นมิตรและพร้อมที่จะให้บริการอยู่เสมอ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
 ศักยภาพด้านร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยวและใกล้เคียง

ศักยภาพด้านร้านอาหาร ในแหล่งท่องเที่ยวและใกล้เคียง	ประชาชน (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน	รวม (n = 400)		ระดับความ คิดเห็นด้าน
	\bar{X}	S.D.	ศักยภาพ การท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ศักยภาพ การท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ศักยภาพ การท่องเที่ยว
1. มีจำนวนร้านอาหารที่เพียงพอ กับความต้องการของนักท่องเที่ยว	2.34	0.760	น้อย	2.23	0.670	น้อย	2.29	0.512	น้อย
2. มีบริการด้านอาหารและ เครื่องดื่มที่สะอาด รสชาติดีและ ถูกสุขลักษณะ	2.48	0.687	น้อย	2.32	0.654	น้อย	2.40	0.471	น้อย
3. มีความหลากหลายของอาหาร และเครื่องดื่ม	2.38	0.698	น้อย	2.39	0.762	น้อย	2.38	0.504	น้อย
4. มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสมกับ คุณภาพของอาหารและเครื่องดื่ม	2.60	0.657	มาก	2.50	0.585	มาก	2.55	0.431	มาก
5. มีผู้ให้บริการที่พร้อมให้การ บริการอยู่เสมอ	2.57	0.684	มาก	2.54	0.608	มาก	2.56	0.475	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.47	0.521	น้อย	2.40	0.437	น้อย	2.43	0.334	น้อย

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านร้านอาหาร
 ในแหล่งท่องเที่ยวและใกล้เคียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม
 กับคุณภาพของอาหารและเครื่องดื่ม และด้านการมีผู้ให้บริการที่พร้อมให้บริการอยู่เสมอ

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นตรงกันในประเด็นที่
 อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมีอัตราค่าบริการที่เหมาะสมกับคุณภาพของอาหารและเครื่องดื่ม และด้าน
 การมีผู้ให้บริการที่พร้อมให้บริการอยู่เสมอ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
 ศักยภาพด้านธุรกิจนำเที่ยวและมัลติเทสต์ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน

ศักยภาพด้านธุรกิจนำเที่ยวและ มัลติเทสต์ทั้งจากภายใน และภายนอกชุมชน	ประชาชน (n = 200)		ระดับความ สัมพันธ์ด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับความ สัมพันธ์ด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับความ สัมพันธ์ด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
	1. มีความสะดวกสบายในการ ติดต่อใช้บริการบริษัทนำเที่ยว	2.23	0.719	น้อย	2.22	0.696	น้อย	2.22	0.510
2. มีการจัดบริการนำเที่ยวที่เน้น การสัมผัสธรรมชาติและวิถีชีวิต ท้องถิ่น	2.44	0.806	น้อย	2.46	0.769	น้อย	2.45	0.549	น้อย
3. มีมัลติเทสต์คอยให้ความรู้และ ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติตัว ของนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	2.15	0.742	น้อย	2.35	0.762	น้อย	2.25	0.533	น้อย
4. มีการบริการที่รวดเร็ว ตรงต่อเวลา และมีความซื่อสัตย์	2.42	0.697	น้อย	2.54	0.656	มาก	2.48	0.484	น้อย
5. มีอัตราค่าบริการที่เหมาะสมกับ มาตรฐานการให้บริการ	2.50	0.743	มาก	2.57	0.684	มาก	2.53	0.488	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.35	0.560	น้อย	2.43	0.590	น้อย	2.39	0.413	น้อย

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อศักยภาพ
 ด้านธุรกิจนำเที่ยวและมัลติเทสต์ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมีอัตรา
 ค่าบริการที่เหมาะสมกับมาตรฐานการให้บริการ

ผู้ตอบแบบสอบถามประเภทประชาชน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านธุรกิจนำเที่ยวและ
 มัลติเทสต์ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม
 กับมาตรฐานการให้บริการ

ผู้ตอบแบบสอบถามประเภทนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านธุรกิจนำเที่ยวและ
 มัลติเทสต์ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมีการบริการที่รวดเร็ว ตรงต่อ
 เวลา และซื่อสัตย์ และด้านมีอัตราค่าบริการที่เหมาะสมกับมาตรฐานการให้บริการ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านนันทนาการและบันเทิง

ศักยภาพด้านนันทนาการ และบันเทิง	ประชาชน (n = 200)		ระดับความ พึงพอใจ การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับความ พึงพอใจ การท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับความ พึงพอใจ การท่องเที่ยว
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
1. มีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น เดินป่า ชมวัด ศึกษาวิถีชุมชน เป็นต้น	2.35	0.714	น้อย	2.43	0.779	น้อย	2.39	0.529	น้อย
2. มีการจัดแสดงวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน	2.57	0.787	มาก	2.45	0.787	น้อย	2.51	0.516	มาก
3. มีสถานบริการด้านสุขภาพ สปา ศูนย์ออกกำลังกาย เป็นต้น	2.14	0.833	น้อย	2.24	0.709	น้อย	2.19	0.536	น้อย
4. มีสวนสาธารณะที่พอเพียงสำหรับกรพักผ่อนหย่อนใจ	2.32	0.848	น้อย	2.40	0.715	น้อย	2.36	0.541	น้อย
5. มีผู้ให้บริการด้านนันทนาการและบันเทิงที่พร้อมให้บริการอยู่เสมอและทั่วถึง	2.27	0.837	น้อย	2.56	0.677	มาก	2.42	0.507	น้อย
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.33	0.590	น้อย	2.41	0.551	น้อย	2.37	0.390	น้อย

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อศักยภาพด้านนันทนาการและบันเทิง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมีการจัดแสดงวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านนันทนาการและบันเทิง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมีการจัดแสดงวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านนันทนาการและบันเทิง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมีผู้ให้บริการด้านนันทนาการและบันเทิงที่พร้อมให้บริการอยู่เสมอและทั่วถึง

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
ศักยภาพด้านสินค้าและของที่ระลึก

ศักยภาพด้านสินค้าและ ของที่ระลึก	ประชาชน (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
	1. มีสินค้าและของที่ระลึกที่มี คุณภาพได้มาตรฐานและมีความ หลากหลาย	2.59	0.718	มาก	2.72	0.666	มาก	2.65	0.489
2. มีสินค้าและของที่ระลึกที่แสดง ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	2.71	0.774	มาก	2.82	0.671	มาก	2.77	0.475	มาก
3. มีร้านค้าที่จัดจำหน่ายสินค้าและ ของที่ระลึกอยู่ในทำเลที่เดินทาง ได้สะดวก	2.61	0.794	มาก	2.64	0.659	มาก	2.62	0.497	มาก
4. มีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพ ของสินค้าและของที่ระลึก	2.65	0.715	มาก	2.78	0.605	มาก	2.71	0.452	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.64	0.580	มาก	2.74	0.504	มาก	2.69	0.370	มาก

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านสินค้าและ
ของที่ระลึก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นตรงกันต่อศักยภาพ
ด้านสินค้าและของที่ระลึก อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพด้านประชาสัมพันธ์

ศักยภาพด้านประชาสัมพันธ์	ประชาชน (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับความ คิดเห็นด้าน ศักยภาพ การท่องเที่ยว
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
1. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และ สื่ออินเทอร์เน็ต อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	2.47	0.873	น้อย	2.57	0.698	มาก	2.52	0.578	มาก
2. มีการจัดทำสื่อด้านการท่องเที่ยว เช่น แผนที่แนะนำเส้นทาง การท่องเที่ยว แผนที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว	2.33	0.802	น้อย	2.55	0.715	มาก	2.44	0.509	น้อย
3. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวอย่างน้อย 1 ภาษา	2.05	0.822	น้อย	2.25	0.807	น้อย	2.15	0.580	น้อย
4. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจากประชาชน ในท้องถิ่น และจุดบริการนักท่องเที่ยว	2.30	0.730	น้อย	2.36	0.665	น้อย	2.33	0.507	น้อย
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.29	0.649	น้อย	2.43	0.550	น้อย	2.36	0.418	น้อย

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นด้านมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และ สื่ออินเทอร์เน็ต อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ

หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และ สื่ออินเทอร์เน็ต อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และด้านการจัดทำสื่อด้านการท่องเที่ยว เช่น แผนที่แนะนำเส้นทางการท่องเที่ยว แผนที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 6 ด้าน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลเป็นรายชื่อ ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 18-24

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแสดงผลเป็นภาพรวม

แนวทางการพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ประชาชน (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
1. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	2.82	0.646	มาก	2.78	0.598	มาก	2.80	0.407	มาก
2. การให้บริการการศึกษาและการสร้างจิตสำนึก	2.86	0.607	มาก	3.03	0.538	มาก	2.94	0.395	มาก
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น	2.93	0.580	มาก	3.04	0.556	มาก	2.99	0.390	มาก
4. การส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว	2.75	0.651	มาก	2.83	0.652	มาก	2.79	0.454	มาก
5. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยว	2.87	0.628	มาก	2.85	0.577	มาก	2.86	0.432	มาก
6. การส่งเสริมการลงทุน	2.95	0.644	มาก	2.98	0.622	มาก	2.97	0.455	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.86	0.538	มาก	2.92	0.494	มาก	2.89	0.358	มาก

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อความจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นตรงกันต่อความจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	ประชาชน (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
1. ควรจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน	2.91	0.767	มาก	2.92	0.632	มาก	2.91	0.488	มาก
2. ควรจัดแผนพัฒนาที่เน้นฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม	2.95	0.799	มาก	2.86	0.675	มาก	2.91	0.490	มาก
3. ควรแบ่งเขตใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว (Zoning)	2.66	0.799	มาก	2.74	0.747	มาก	2.70	0.521	มาก
4. ควรจัดกิจกรรมควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ระบบ ดักแยก และกำจัดขยะ และระบบการบำบัดน้ำเสีย	2.75	0.873	มาก	2.62	0.748	มาก	2.68	0.514	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.82	0.646	มาก	2.78	0.598	มาก	2.80	0.406	มาก

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อความจำเป็นของการพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นตรงกันต่อความจำเป็นของการพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการให้บริการการศึกษาและการสร้างจิตสำนึก

การให้บริการการศึกษา และการสร้างจิตสำนึก	ประชาชน (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
1. ควรจัดทำป้ายสื่อความหมาย ทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ถึง คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว	2.84	0.813	มาก	2.81	0.728	มาก	2.82	0.542	มาก
2. ควรพัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้ สามารถสื่อความหมายทางการ ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้ถึง คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว	2.72	0.875	มาก	3.27	0.788	มากที่สุด	3.00	0.597	มาก
3. ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้าง จิตสำนึก เช่น การปลูกป่า สืบสาน วัฒนธรรม	2.91	0.727	มาก	2.80	0.650	มาก	2.85	0.488	มาก
4. ควรจัดอบรมเพิ่มทักษะ ความรู้ และจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น	2.87	0.755	มาก	3.33	0.777	มากที่สุด	2.90	0.513	มาก
5. ควรสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาสร้างเป็นอัตลักษณ์ ของชุมชน	2.97	0.826	มาก	2.94	0.699	มาก	3.15	0.528	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.86	0.607	มาก	3.03	0.538	มาก	2.94	0.395	มาก

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อความจำเป็น
ของการพัฒนาด้านการให้บริการการศึกษาและการสร้างจิตสำนึกอยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน มีความคิดเห็นต่อความจำเป็นของการพัฒนาด้านการ
ให้บริการการศึกษาและการสร้างจิตสำนึกอยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นต่อความจำเป็นของการพัฒนาด้านการ
ให้บริการการศึกษาและการสร้างจิตสำนึกอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ยกเว้นด้านควรพัฒนามัคคุเทศก์
ท้องถิ่นให้สามารถสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว
และควรจัดอบรมเพิ่มทักษะ ความรู้ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น
เป็นประเด็นที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่น	ประชาชน (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
1. ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น วางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว	2.88	0.770	มาก	2.96	0.708	มาก	2.92	0.496	มาก
2. ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น บริหารและจัดการท่องเที่ยว	2.86	0.733	มาก	2.97	0.694	มาก	2.91	0.502	มาก
3. ควรส่งเสริมการกระจายรายได้ สู่ชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม	2.89	0.838	มาก	2.95	0.685	มาก	2.92	0.532	มาก
4. ควรสนับสนุนให้ประชาชนใน ชุมชนเป็นเจ้าของบ้านที่ดี	3.07	0.702	มาก	3.40	0.694	มากที่สุด	3.23	0.493	มาก
5. ควรสนับสนุนให้ชุมชนเป็น ตัวกลางที่คอยประสานให้ภาครัฐ และภาคเอกชนร่วมมือพัฒนาการ ท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกัน	2.98	0.733	มาก	2.93	0.646	มาก	2.95	0.464	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.93	0.550	มาก	3.04	0.556	มาก	2.99	0.390	มาก

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อความจำเป็นของการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน มีความคิดเห็นต่อความจำเป็นของด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นต่อความจำเป็นของด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ยกเว้นด้านควรสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของบ้านที่ดี เป็นประเด็นที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว

การส่งเสริมการตลาด และการนำเที่ยว	ประชาชน (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
1. ควรกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน บริการนำเที่ยวให้สอดคล้องกับ หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.76	0.758	มาก	2.85	0.731	มาก	2.80	0.521	มาก
2. ควรสร้างคำแนะนำสำหรับการ ปฏิบัติตัวในแหล่งท่องเที่ยวให้แก่ นักท่องเที่ยว	2.72	0.690	มาก	2.86	0.723	มาก	2.79	0.474	มาก
3. ควรจัดโปรแกรมท่องเที่ยวให้ เหมาะสมกับขีดความสามารถใน การรองรับของแหล่งท่องเที่ยว	2.77	0.781	มาก	2.81	0.746	มาก	2.79	0.527	มาก
4. ควรส่งเสริมการตลาดกับ นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ	2.74	0.822	มาก	2.84	0.753	มาก	2.79	0.577	มาก
5. ควรสนับสนุนสื่อมวลชนเสนอ ข่าวการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.78	0.888	มาก	2.80	0.770	มาก	2.79	0.592	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.75	0.651	มาก	2.83	0.652	มาก	2.79	0.454	มาก

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อความจำเป็นของการพัฒนาด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นตรงกันต่อความจำเป็นของการพัฒนาด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยว

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยว	ประชาชน (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
1. ควรพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ตามความจำเป็น และเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น	2.86	0.750	มาก	2.81	0.637	มาก	2.84	0.502	มาก
2. ควรจัดระบบการเดินทางที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม	2.86	0.730	มาก	2.84	0.678	มาก	2.85	0.492	มาก
3. ควรสนับสนุนการใช้พลังงานอย่างประหยัด ตามความจำเป็น	2.83	0.746	มาก	2.86	0.674	มาก	2.86	0.513	มาก
4. ควรเพิ่มรถโดยสารประจำทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2.95	0.813	มาก	2.89	0.675	มาก	2.90	0.532	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.87	0.628	มาก	2.85	0.557	มาก	2.86	0.432	มาก

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อความจำเป็นของการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นตรงกันต่อความจำเป็นของการพัฒนาต่อด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการส่งเสริมการลงทุน

การส่งเสริมการลงทุน	ประชาชน (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (n = 200)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว	รวม (n = 400)		ระดับการ ความคิดเห็น ต่อการ จัดการ ท่องเที่ยว
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
1. ควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	3.31	0.791	มากที่สุด	3.25	0.762	มากที่สุด	3.28	0.548	มากที่สุด
2. ควรส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน	2.97	0.753	มาก	2.90	0.716	มาก	2.93	0.525	มาก
3. ควรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.77	0.862	มาก	2.93	0.743	มาก	2.85	0.579	มาก
4. ควรสนับสนุนเงินทุนให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นที่ต้องการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวขนาดเล็ก	2.78	0.835	มาก	2.86	0.709	มาก	2.82	0.519	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.95	0.644	มาก	2.98	0.622	มาก	2.97	0.455	มาก

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อความจำเป็นของการพัฒนาด้านการส่งเสริมการลงทุนอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ยกเว้นด้านควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นประเด็นที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นตรงกันต่อความจำเป็นของการพัฒนาด้านการส่งเสริมการลงทุน อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ยกเว้นด้านควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นประเด็นที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาอยู่ระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open end) ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยผู้วิจัยวิเคราะห์และนำประเด็นที่คล้ายคลึงกันมาจัดเป็นกลุ่มเดียวกันและจำแนกรายข้อ เพื่อนำมากำหนดเป็นความถี่ (Frequency) ให้กับข้อความหรือรายการนั้น แล้วสรุปมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 25 – 27

ตารางที่ 25 จำนวน และค่าร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามปลายเปิดต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ประชาชน (n = 200)		นักท่องเที่ยว (n = 200)		รวม (n = 400)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	28	7.00	76	19.00	104
ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	172	43.00	124	31.00	296	74.00
รวม	200	50.00	200	50.00	400	100.00

จากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 และส่วนที่เหลือ คือ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 และส่วนที่เหลือ คือ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 ส่วนที่เหลือ คือ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00

ตารางที่ 26 จำนวน และค่าร้อยละ ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน จำแนกรายข้อ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวให้สะอาด สวยงาม พร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น	9	32.14
2. ควรพัฒนาเส้นทางกรท่องเที่ยวและปรับปรุงป้ายบอกทางให้ชัดเจน	7	25.00
3. ควรจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อดูแลการท่องเที่ยวประจำอำเภอคอยให้ความรู้และคำแนะนำด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชน	5	17.86
4. ควรจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อดูแลการท่องเที่ยวประจำอำเภอคอยอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	4	14.29
5. ควรศึกษาเรื่องการเปิดแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมอื่นๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่	3	10.71
รวม	28	100.00

จากตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับด้านควรปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวให้สะอาด สวยงาม พร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 32.14 รองลงมา คือ ควรพัฒนาเส้นทางกรท่องเที่ยวและปรับปรุงป้ายบอกทางให้ชัดเจน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตารางที่ 27 จำนวน และค่าร้อยละ ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว จำแนกรายข้อ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรพัฒนาเส้นทางรถท่องเที่ยว ปรับปรุงป้ายบอกทางให้ชัดเจน และควรสร้าง ศาลาพักริมทาง	11	14.47
2. ควรปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว และควรปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สุขา ที่พัก โดยการปรับปรุงต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น	10	13.16
3. องค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดอบรมประชาชนให้เข้าใจและ เห็นประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และควรส่งเสริมการแบ่งหน้าที่ให้แก่สมาชิก ในชุมชนเข้ามาดูแลจัดการท่องเที่ยว	9	11.84
4. ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนควรร่วมมือกันสร้างแนวทางการพัฒนาการ ท่องเที่ยวให้ชัดเจนและจัดกิจกรรมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น	9	11.84
5. ควรมีมัคคุเทศก์ประจำแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้มีความชำนาญในการใช้ภาษาไทย กลางและภาษาอังกฤษ	9	11.84
6. ควรจัดอบรมและการศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวให้แก่บุคลากรที่ดูแลด้านการ จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อปรับปรุงให้มีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีขึ้น	8	10.53
7. ควรจัดโปรแกรมท่องเที่ยวตามความสนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ และกลุ่มเยี่ยมชมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน ในระยะเวลา 1 – 3 วัน	6	7.89
8. ควรอนุรักษ์และฟื้นฟูอาคารบ้านเรือนเก่า ๆ และสถาปัตยกรรมดั้งเดิมของวัด	6	7.90
9. ควรมีรถนำเที่ยวท้องถิ่นเพื่อพาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว	3	3.95
10. ควรสนับสนุนการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายและต่อเนื่อง	3	3.95
11. ควรศึกษาเรื่องการเปิดแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมอื่นๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยว ใหม่	2	2.63
รวม	76	100.00

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับด้านควรพัฒนาเส้นทางรถท่องเที่ยวและปรับปรุงป้ายบอกทางให้ชัดเจนและควรสร้างศาลาพักริมทาง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 14.47 รองลงมา คือ ควรปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวและควรปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สุขา ที่พัก โดยการปรับปรุงต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 13.16

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน

ตอนที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน

ผลการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ทางสถิติผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย 4 ด้าน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลเป็นรายข้อ ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 28 – 32

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแสดงผลเป็นภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	n = 200		ระดับความ ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม ของชุมชน
	\bar{x}	S.D.	
1. การมีส่วนร่วมขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ	2.37	0.659	น้อย
2. การมีส่วนร่วมขั้นการวางแผน	2.17	0.766	น้อย
3. การมีส่วนร่วมขั้นปฏิบัติการ	2.65	0.573	มาก
4. การมีส่วนร่วมขั้นประเมินผล	2.32	0.656	น้อย
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.38	0.550	น้อย

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับน้อยในทุกประเด็น ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมขั้นปฏิบัติการที่ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ

การมีส่วนร่วมขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ	n = 200		ระดับความความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
	\bar{x}	S.D.	
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและในชุมชน	2.43	0.760	น้อย
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน	2.36	0.764	น้อย
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางพัฒนาหรือแนวทางแก้ปัญหาให้แก่องค์กรที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว	2.34	0.797	น้อย
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.37	0.659	น้อย

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ อยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นการวางแผน

การมีส่วนร่วมขั้นการวางแผน	n = 200		ระดับความ ความคิดเห็น ต่อการมีส่วนร่วม ของชุมชน
	\bar{x}	S.D.	
1. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการวางแผนและกำหนด นโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน	2.17	0.831	น้อย
2. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดทำโครงการในการอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน	2.28	0.913	น้อย
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านการ ท่องเที่ยว เชิงนิเวศของชุมชน	2.07	0.836	น้อย
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.17	0.766	น้อย

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมขั้นการวางแผนอยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมชั้นปฏิบัติการ	n = 200		ระดับความ ความคิดเห็น ต่อการมีส่วน ร่วมของชุมชน
	\bar{x}	S.D.	
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.38	0.734	น้อย
2. ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น	2.66	0.720	มาก
3. ท่านให้ความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนในการอนุรักษ์ และ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.62	0.768	มาก
4. ท่านเป็นเจ้าของบ้านที่ดีที่พร้อมต้อนรับและให้ความช่วยเหลือ นักท่องเที่ยว	2.96	0.807	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.65	0.573	มาก

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมชั้นปฏิบัติการ อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นประเมินผล

การมีส่วนร่วมชั้นประเมินผล	n = 200		ระดับความ ความคิดเห็น ต่อการมีส่วน ร่วมของชุมชน
	\bar{x}	S.D.	
1. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลผลดีและผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.25	0.848	น้อย
2. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจาก การดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.19	0.835	น้อย
3. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านรายได้เสริม	2.22	0.907	น้อย
4. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ	2.45	0.873	น้อย
5. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการสืบสานวัฒนธรรมนิยมประเพณีและวิถีชีวิตท้องถิ่น	2.50	0.880	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.32	0.656	น้อย

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมชั้นประเมินผล อยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น ยกเว้นด้านการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการสืบสานวัฒนธรรมนิยมประเพณีและวิถีชีวิตท้องถิ่นที่ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open end) ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยผู้วิจัยจับประเด็นและนำประเด็นที่คล้ายคลึงกันมาจัดเป็นกลุ่มเดียวกัน จำแนกรายชื่อ เพื่อนำมา กำหนดเป็นความถี่ (Frequency) ให้กับข้อความหรือรายการนั้น แล้วสรุปมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 33 – 34

ตารางที่ 33 จำนวน และค่าร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่ตอบคำถามปลายเปิดต่อแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ประชาชน	
	จำนวน	ร้อยละ
ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	59	29.50
ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	141	70.50
รวม	200	100.00

จากตารางที่ 33 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 70.50 และส่วนที่เหลือ คือ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50

ตารางที่ 34 จำนวน และค่าร้อยละ ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนจำแนกรายข้อ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน	จำนวน	ร้อยละ
1. ภาครัฐควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	14	23.73
2. ควรจัดการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นได้ศึกษาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมของชุมชนคน และได้รับประโยชน์ด้านรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	8	13.56
3. ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละหมู่บ้าน	7	11.87
2. ควรจัดอบรมและการศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวให้แก่ผู้นำชุมชน ปีละ 1 - 2 ครั้ง	6	10.17
4. ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการวางแผนนโยบายและการจัดการการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องและต่อเนื่องกัน	6	10.17
5. ควรจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อดูแลการท่องเที่ยวประจำอำเภอคอยให้ความรู้และคำแนะนำด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชน	5	8.47
6. ผู้นำชุมชนควรสร้างเวทีให้ประชาชนในชุมชนร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมอันเป็นประโยชน์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว	5	8.47
7. ควรจัดอบรมประชาชนให้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4	6.78
8. ภาครัฐควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความหลากหลายและมีคุณภาพ	4	6.78
รวม	59	100.00

จากตารางที่ 34 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับด้านภาครัฐควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 23.73 รองลงมา คือ ควรจัดการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นได้ศึกษาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมของชุมชนคนและได้รับประโยชน์ด้านรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.56

ตอนที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน ระหว่าง เพศ อายุ ระดับวุฒิ การศึกษาที่สำเร็จสูงสุด อาชีพ และรายได้

ผู้วิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนระหว่างเพศ โดยผู้วิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าที (t-test) และระหว่างอายุ ระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด อาชีพ และรายได้ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA) กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความแตกต่างนั้นเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe) ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 35 – 61

ตารางที่ 35 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างเพศต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แสดงผลโดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เพศ (n=200)				t	p
	ชาย		หญิง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. การมีส่วนร่วมขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ	2.46	0.695	2.28	0.605	1.978	0.048*
2. การมีส่วนร่วมขั้นการวางแผน	2.19	0.810	2.15	0.719	0.335	0.738
3. การมีส่วนร่วมขั้นปฏิบัติการ	2.69	0.601	2.61	0.541	0.985	0.326
4. การมีส่วนร่วมขั้นประเมินผล	2.27	0.709	2.37	0.590	-1.014	0.312
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.40	0.593	2.35	0.501	0.658	0.511

* $p < .05$ ($t_{\infty} = \pm 1.96$)

จากตารางที่ 35 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนระหว่างเพศ โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายการย่อย พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 รายการ คือ การมีส่วนร่วมขั้นริเริ่มโครงการ

ตารางที่ 36 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างเพศต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ

การมีส่วนร่วมของชุมชนขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ	เพศ (n=200)				t	p
	ชาย		หญิง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและในชุมชน	2.54	0.772	2.29	0.727	2.332	0.021*
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในชุมชนของคุณ	2.48	0.810	2.23	0.691	2.304	0.022*
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางพัฒนาหรือแนวทางแก้ปัญหาให้แก่องค์กรที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว	2.36	0.833	2.31	0.759	0.501	0.617
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.46	0.695	2.28	0.605	1.991	0.48*

* $p < .05$ ($t_{\infty} = \pm 1.96$)

จากตารางที่ 36 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างเพศต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 รายการ คือ การมีส่วนร่วมในการสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและในชุมชนและการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในชุมชนของคุณ

ตารางที่ 37 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างเพศต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นวางแผน

การมีส่วนร่วมของชุมชนชั้นการวางแผน	เพศ (n=200)				t	p
	ชาย		หญิง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการวางแผนและกำหนดนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน	2.18	0.875	2.15	0.785	0.285	0.776
2. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างวางแผนจัดทำโครงการในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน	2.30	0.970	2.25	0.850	0.329	0.743
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน	2.09	0.878	2.05	0.790	0.279	0.781
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.19	0.810	2.15	0.719	0.335	0.738

p > .05

จากตารางที่ 37 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างตามเพศต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในชั้นการวางแผนของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 38 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างเพศต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมของชุมชนชั้นปฏิบัติการ	เพศ (n=200)				t	p
	ชาย		หญิง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.40	0.792	2.36	0.667	0.404	0.686
2. ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น	2.68	0.791	2.63	0.637	0.437	0.663
3. ท่านให้ความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนในการอนุรักษ์และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.65	0.784	2.58	0.752	0.631	0.529
4. ท่านเป็นเจ้าบ้านที่ดีที่พร้อมต้อนรับและให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	3.04	0.784	2.87	0.828	1.442	0.151
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.69	0.601	2.61	0.541	0.985	0.326

$p > .05$

จากตารางที่ 38 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างเพศต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในชั้นปฏิบัติการของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 39 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างเพศต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นประเมินผล

การมีส่วนร่วมของชุมชนชั้นประเมินผล	เพศ (n=200)				t	p
	ชาย		หญิง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลผลดีและผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.19	0.878	2.31	0.813	0.956	0.340
2. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.15	0.907	2.23	0.750	-0.675	0.500
3. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านรายได้เสริม	2.18	0.918	2.25	0.899	-0.557	0.578
4. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ	2.42	0.959	2.48	0.770	-0.532	0.595
5. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการสืบสานวัฒนธรรมนิยมประเพณีและวิถีชีวิตท้องถิ่น	2.43	0.908	2.57	0.846	-1.123	0.263
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.27	0.709	2.37	0.590	-0.014	0.312

p > .05

จากตารางที่ 39 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างเพศต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในชั้นประเมินผลของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 40 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างช่วงอายุต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
แสดงผลโดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	อายุ (n =200)												F	P
	ต่ำกว่า 25 ปี		25 - 35 ปี		36 - 45 ปี		46 - 55 ปี		มากกว่า 55 ปี		รวม			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. การมีส่วนร่วมขั้นตัดสินใจริเริ่ม โครงการ	2.40	0.663	2.42	0.719	2.17	0.577	2.40	0.657	2.48	0.639	2.37	0.659	1.157	0.331
2. การมีส่วนร่วมขั้นการวางแผน	2.27	0.866	2.12	0.759	2.10	0.646	2.15	0.826	2.15	0.624	2.17	0.766	0.394	0.813
3. การมีส่วนร่วมขั้นปฏิบัติการ	2.63	0.623	2.59	0.574	2.63	0.602	2.62	0.516	2.89	0.463	2.65	0.537	1.277	0.281
4. การมีส่วนร่วมขั้นประเมินผล	2.38	0.765	2.38	0.603	2.12	0.529	2.18	0.714	2.50	0.429	2.32	0.656	1.640	0.166
รวม	2.42	0.633	2.38	0.558	2.27	0.463	2.34	0.568	2.51	0.406	2.38	0.550	0.841	0.501

$p > .05$

จากตารางที่ 40 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 41 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างช่วงอายุต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ	อายุ (n =200)												F	P
	ต่ำกว่า 25 ปี		25 - 35 ปี		36 - 45 ปี		46 - 55 ปี		มากกว่า 55 ปี		รวม			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและในชุมชน	2.54	0.758	2.44	0.813	2.17	0.609	2.38	0.758	2.56	0.821	2.43	0.760	1.165	0.163
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้น ในชุมชน	2.39	0.796	2.40	0.780	2.19	0.710	2.35	0.789	2.48	0.714	2.36	0.764	0.621	0.648
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางพัฒนาหรือแนวทางแก้ปัญหาให้แก่องค์กรที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว	2.28	0.881	2.42	0.866	2.14	0.639	2.46	0.767	2.40	0.707	2.34	0.797	1.012	0.402
รวม	2.40	0.663	2.42	0.719	2.17	0.577	2.40	0.657	2.48	0.639	2.37	0.659	1.157	0.331

p > .05

จากตารางที่ 41 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 42 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างช่วงอายุต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นการวางแผน

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นการวางแผน	อายุ (n=200)												F	P
	ต่ำกว่า 25 ปี		25 - 35 ปี		36 - 45 ปี		46 - 55 ปี		มากกว่า 55 ปี		รวม			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการ วางแผนและกำหนดนโยบายพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน	2.23	0.964	2.22	0.876	2.08	0.732	2.08	0.759	2.16	0.658	2.17	0.831	0.312	0.870
2. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างวางแผนจัดทำ โครงการในการอนุรักษ์ทรัพยากรการ ท่องเที่ยวของชุมชน	2.33	1.006	2.18	0.834	2.31	0.822	2.32	1.056	2.20	0.764	2.28	0.913	0.261	0.903
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา บุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ ชุมชน	2.26	1.044	1.96	0.706	1.92	0.732	2.05	0.815	2.08	0.640	2.07	0.836	1.286	0.277
รวม	2.27	0.866	2.12	0.759	2.10	0.646	2.15	0.826	2.15	0.624	2.17	0.766	0.394	0.813

p > .05

จากตารางที่ 42 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นการวางแผนโดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 43 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างช่วงอายุต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นปฏิบัติการ	อายุ (n=200)												F	P
	ต่ำกว่า 25 ปี		25 - 35 ปี		36 - 45 ปี		46 - 55 ปี		มากกว่า 55 ปี		รวม			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยว	2.37	0.837	2.18	0.747	2.50	0.655	2.27	0.652	2.76	0.523	2.38	0.734	3.109	0.017*
2. ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร การท่องเที่ยว	2.65	0.790	2.53	0.726	2.67	0.676	2.62	0.681	2.92	0.640	2.66	0.720	1.195	0.314
3. ท่านให้ความร่วมมือกับภาครัฐและ ภาคเอกชน ในการอนุรักษ์และจัดกิจกรรม การท่องเที่ยว	2.61	0.881	2.67	0.739	2.50	0.697	2.57	0.765	2.76	0.663	2.62	0.768	0.506	0.732
4. ท่านเป็นเจ้าของบ้านที่ติดตั้งพร้อมต้อนรับและ ให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	2.89	0.920	2.98	0.783	2.86	0.867	3.03	0.726	3.12	0.600	2.96	0.807	0.538	0.708
รวม	2.63	0.623	2.59	0.574	2.63	0.602	2.62	0.516	2.89	0.463	2.65	0.537	1.277	0.281

* $p < 0.05$ ($F_{4, 195} = 2.26$)

จากตารางที่ 43 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นปฏิบัติการโดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 44 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบระหว่างช่วงอายุที่มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายการย่อยด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	ต่ำกว่า 25 ปี	25 - 35 ปี	36 - 45 ปี	46 - 55 ปี	มากกว่า 55 ปี
ต่ำกว่า 25 ปี	2.37	-	0.191	-0.132	0.098	-0.392
25 - 35 ปี	2.18		-	-0.322	0.092	-0.582*
36 - 45 ปี	2.50			-	0.230	-0.260
46 - 55 ปี	2.27				-	0.490
มากกว่า 55 ปี	2.76					-

* $p < 0.05$ ($F_{4, 195} = 2.26$)

จากตารางที่ 44 แสดงให้เห็นว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายการย่อยด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนระหว่าง 25 - 35 ปี กับกลุ่มช่วงอายุมากกว่า 55 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มอายุมากกว่า 55 ปี มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 25 - 35 ปี

ตารางที่ 45 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างช่วงอายุต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นประเมินผล

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นประเมินผล	ต่ำกว่า 25 ปี		25 – 35 ปี		36 - 45 ปี		46 – 55 ปี		มากกว่า 55 ปี		รวม		F	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลผลดีและผลเสีย ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.39	0.959	2.24	0.830	2.11	0.785	2.14	0.887	2.28	0.614	2.25	0.848	0.781	0.539
2. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องจากการดำเนินงานด้านการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.30	0.981	2.22	0.765	2.03	0.695	2.22	0.917	2.08	0.640	2.19	0.835	0.709	0.587
3. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในด้านรายได้เสริม	2.28	1.013	2.22	0.850	2.06	0.791	1.97	0.928	2.64	0.757	2.22	0.907	2.453	0.047*
4. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ	2.42	1.068	2.73	0.809	2.31	0.749	2.32	0.818	2.76	0.663	2.50	0.880	2.319	0.058
5. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิง นิเวศในด้านการสืบสานวัฒนธรรมนิยม ประเพณีและวิถีชีวิตท้องถิ่น	2.51	0.909	2.47	0.842	2.33	0.862	2.24	0.983	2.76	0.597	2.45	0.873	1.555	0.188
รวม	2.38	0.765	2.38	0.605	2.17	0.529	2.18	0.741	2.50	0.429	2.32	0.656	1.640	0.166

* p < .05 (F.05 (4,195))

จากตารางที่ 45 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นประเมินผลโดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ด้านการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านรายได้เสริม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 46 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบระหว่างช่วงอายุต่อมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายการย่อยด้านการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านรายได้เสริม โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe)

อายุ	x _i	ต่ำกว่า 25 ปี	25 - 35 ปี	36 - 45 ปี	46 - 55 ปี	มากกว่า 55 ปี
ต่ำกว่า 25 ปี	2.28	-	0.058	0.225	0.308	-0.359
25 - 35 ปี	2.22		-	0.167	0.249	-0.418
36 - 45 ปี	2.06			-	0.083	-0.584
46 - 55 ปี	1.97				-	-0.667
มากกว่า 55 ปี	2.64					-

$p > .05$

จากตารางที่ 46 แสดงให้เห็นว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายการย่อยด้านการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านรายได้เสริม เปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มอายุมากกว่า 55 ปี เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านรายได้เสริมมากที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มอายุน้อยกว่า 25 ปี และกลุ่มอายุระหว่าง 46 - 55 ปี เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านรายได้เสริมน้อยที่สุด

ตารางที่ 47 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดในารมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แสดงผลโดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด (n=200)										F	P			
	ต่ำกว่าอนุปริญญา	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า				สูงกว่าปริญญาตรี				รวม					
		ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		ค่าเฉลี่ย			ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}			S.D.		
1. การมีส่วนร่วมขั้นตัดสินใจเริ่มโครงการ	2.43	0.569	2.27	0.688	2.38	0.634	2.31	0.745	2.37	0.659	0.525	0.665			
2. การมีส่วนร่วมขั้นการวางแผน	2.29	0.784	2.10	0.706	2.06	0.739	2.22	0.946	2.17	0.766	1.319	0.269			
3. การมีส่วนร่วมขั้นปฏิบัติการ	2.71	0.598	2.53	0.527	2.64	0.533	2.71	0.753	2.65	0.573	0.904	0.440			
4. การมีส่วนร่วมขั้นประเมินผล	2.40	0.692	2.28	0.549	2.23	0.656	2.42	0.708	2.32	0.656	0.954	0.416			
รวม	2.46	0.572	2.30	0.514	2.33	0.523	2.42	0.660	2.38	0.550	1.068	0.364			

p > .05

จากตารางที่ 47 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 48 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ	ระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด (n=200)										F	P
	ต่ำกว่าอนุปริญญา		อนุปริญญาหรือเทียบเท่า				สูงกว่าปริญญาตรี		รวม			
			ปริญญาตรี									
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและในชุมชน	2.51	0.727	2.24	0.820	2.45	0.758	2.33	0.778	2.43	0.760	1.170	0.322
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน	2.42	0.804	2.24	0.714	2.36	0.747	2.33	0.778	2.36	0.764	0.496	0.686
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทาง พัฒนาหรือแนวทางแก้ปัญหาให้แก่องค์กรที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว	2.36	0.841	2.34	0.909	2.32	0.675	2.25	0.866	2.34	0.792	0.077	0.972
รวม	2.43	0.659	2.27	0.688	2.38	0.634	2.31	0.795	2.37	0.659	0.525	0.665

p > .05

จากตารางที่ 48 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการโดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 49 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นการวางแผน

การมีส่วนร่วมของชุมชน ขั้นการวางแผน	ระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด (n=200)										F	P		
	ต่ำกว่าอนุปริญญา		อนุปริญญาหรือเทียบเท่า				ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี				รวม	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.				
1. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการวางแผนและกำหนดนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน	2.23	0.898	2.13	0.777	2.09	0.762	2.25	0.965	2.17	0.831	0.450	0.717		
2. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างวางแผนจัดทำโครงการในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน	2.42	0.960	2.13	0.777	2.17	0.890	2.33	1.073	2.28	0.913	1.295	0.277		
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน	2.22	0.880	2.03	0.854	1.91	0.742	2.08	0.900	2.07	0.836	1.762	0.156		
รวม	2.29	0.784	2.10	0.706	2.06	0.739	2.22	0.946	2.19	0.766	1.319	0.269		

p > .05

จากตารางที่ 49 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในขั้นวางแผนโดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 50 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นปฏิบัติการ	ระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด (n=200)										F	P
	ต่ำกว่าอนุปริญญา		อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า		สูงกว่าปริญญาตรี				รวม			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.49	0.760	2.24	0.751	2.20	0.666	.58	0.793	2.38	0.736	1.808	0.143
2. ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	2.78	0.758	2.53	0.647	2.59	0.693	2.58	0.793	2.66	0.720	1.401	0.244
3. ท่านให้ความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนในการอนุรักษ์และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.67	0.837	2.42	0.722	2.65	0.682	2.67	0.888	2.62	0.768	1.002	0.393
4. ท่านเป็นเจ้าของบ้านที่ดีที่พร้อมต้อนรับและให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	2.91	0.854	2.95	0.769	3.01	0.757	3.00	0.953	2.96	0.807	0.205	0.893
รวม	2.71	0.598	2.53	0.527	2.64	0.533	2.71	0.753	2.65	0.573	0.904	0.440

p > .05

จากตารางที่ 50 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชั้นปฏิบัติการ โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 51 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นประเมินผล

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นประเมินผล	ระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด (n=200)										F	P
	ต่ำกว่าอนุปริญญา		อนุปริญญาหรือเทียบเท่า		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		รวม			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลผลดีและผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.37	0.901	2.11	0.831	2.17	0.785	2.25	0.866	2.25	0.848	1.098	0.351
2. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.27	0.922	2.08	0.818	2.13	0.726	2.33	0.888	2.19	0.835	0.714	0.545
3. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านรายได้เสริม	2.33	0.962	2.26	0.891	2.03	0.840	2.33	0.888	2.22	0.907	1.543	0.205
4. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ	2.52	0.896	2.42	0.889	2.38	0.876	2.50	0.674	2.45	0.873	0.352	0.788
5. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการสืบสานวัฒนธรรมนิยมประเพณีและวิถีชีวิตท้องถิ่น	2.48	0.988	2.55	0.724	2.43	0.831	2.75	0.866	2.50	0.880	0.501	0.682
รวม	2.40	0.692	2.28	0.549	2.23	0.653	2.43	0.708	2.32	0.656	0.954	0.416

$p > .05$

จากตารางที่ 51 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชั้นประเมินผลโดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 52 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างอาชีพต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แสดงผลโดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	อาชีพ (n=200)														F	P
	นักเรียน/นักศึกษา		ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ		พนักงานเอกชน		ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว		รับจ้างทั่วไป		อื่นๆ		รวม			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. การมีส่วนร่วมขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ	2.41	0.640	2.37	0.620	2.37	0.722	2.34	0.680	2.21	0.766	2.58	0.576	2.37	0.659	0.747	0.589
2. การมีส่วนร่วมขั้นการวางแผน	2.31	0.849	2.03	0.775	2.15	0.842	2.15	0.693	2.21	0.693	2.18	0.642	2.17	0.766	0.736	0.598
3. การมีส่วนร่วมขั้นปฏิบัติการ	2.57	0.627	2.66	0.533	2.54	0.682	2.57	0.525	2.75	0.534	2.96	0.466	2.65	0.573	1.739	0.127
4. การมีส่วนร่วมขั้นประเมินผล	2.32	0.735	2.19	0.701	2.34	0.657	2.30	0.586	2.41	0.592	2.56	0.430	2.32	0.656	1.001	0.656
รวม	2.40	0.616	2.31	0.531	2.35	0.597	2.34	0.517	2.39	0.555	2.57	0.402	2.38	0.550	0.666	0.650

$p > .05$

จากตารางที่ 52 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 53 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างอาชีพต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ขั้นริเริ่มโครงการ	อาชีพ (n=200)														F	P
	นักเรียน		ข้าราชการ พนักงาน		ค้าขาย/ธุรกิจ		รับจ้างทั่วไป		อื่นๆ		รวม		F	P		
	นักศึกษา		รัฐวิสาหกิจ		พนักงานเอกชน		ส่วนตัว									
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.				
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสังเกต ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแหล่ง ท่องเที่ยวและในชุมชน	2.54	0.719	2.40	0.693	2.39	0.850	2.32	0.832	2.23	0.863	2.63	0.684	2.43	0.760	0.984	0.429
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในชุมชน ของตน	2.39	0.787	2.33	0.706	2.44	0.784	2.32	0.791	2.23	0.908	2.53	0.612	2.36	0.764	0.417	0.837
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอ แนวทางพัฒนาและแก้ปัญหาให้แก่ องค์กรที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว	2.30	0.882	2.37	0.715	2.28	0.895	2.39	0.761	2.15	0.834	2.58	0.692	2.34	0.797	0.704	0.621
รวม	2.41	0.640	2.37	0.620	2.37	0.722	2.34	0.680	2.21	0.766	2.58	0.576	2.37	0.659	0.747	0.589

p > .05

จากตารางที่ 53 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 54 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างอาชีพต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นการวางแผน

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นการวางแผน	อาชีพ (n=200)														F	P
	นักเรียน/ นักศึกษา		ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ		พนักงานเอกชน		ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว		รับจ้างทั่วไป		อื่น ๆ		รวม			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการ วางแผน และกำหนดนโยบาย พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ ชุมชน	2.26	0.955	2.04	0.839	2.17	0.786	2.10	0.700	2.27	0.778	2.21	0.787	2.17	0.831	0.508	0.770
2. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดทำ โครงการในการอนุรักษ์ทรัพยากรการ ท่องเที่ยวของชุมชน	2.39	0.998	2.15	0.872	2.22	1.003	2.42	0.923	2.19	0.895	2.21	0.713	2.28	0.913	0.574	0.720
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิง นิเวศของชุมชน	2.28	1.017	1.88	0.784	2.06	0.802	1.94	0.727	2.15	0.732	2.11	0.658	2.07	0.835	1.414	0.221
รวม	2.31	0.849	2.03	0.775	2.15	0.842	2.15	0.693	2.21	0.693	2.18	0.642	2.17	0.766	0.736	0.598

p > .05

จากตารางที่ 54 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นวางแผน โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 55 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างอาชีพต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นปฏิบัติการ	อาชีพ (n=200)														F	P
	นักเรียน/ นักศึกษา		ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ		พนักงานเอกชน		ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว		รับจ้างทั่วไป		อื่นๆ		รวม			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.37	0.853	2.23	0.675	2.22	0.647	2.39	0.715	2.54	0.706	2.74	0.562	2.38	0.734	1.775	0.120
2. ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยว	2.61	0.763	2.62	0.661	2.39	0.778	2.65	0.709	2.77	0.710	3.00	0.667	2.66	0.720	1.591	0.164
3. ท่านให้ความร่วมมือกับภาครัฐและ ภาคเอกชน ในการอนุรักษ์และจัด กิจกรรมการท่องเที่ยว	2.56	0.839	2.71	0.723	2.50	0.924	2.45	0.768	2.58	0.703	2.95	0.524	2.62	0.768	1.326	0.255
4. ท่านเป็นเจ้าของที่ดินพร้อมต้อนรับ และให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	2.76	0.930	3.08	0.710	3.06	1.056	2.81	0.792	3.12	0.653	3.16	0.501	2.96	0.807	1.606	0.160
รวม	2.57	0.627	2.66	0.533	2.54	0.682	2.57	0.525	2.75	0.534	2.96	0.466	2.65	0.537	1.739	0.127

$p > .05$

จากตารางที่ 55 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นปฏิบัติการ โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 56 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างอาชีพต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นประเมินผล

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นประเมินผล	อาชีพ (n=200)														F	P
	นักเรียน/ นักศึกษา		ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ		ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว				รับจ้างทั่วไป		อื่นๆ		รวม			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลผลดีและผลเสียที่ เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว	2.31	0.948	2.12	0.855	2.22	0.943	2.29	0.739	2.23	0.765	2.37	0.761	2.25	0.848	0.913	0.840
2. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องจากการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.22	0.984	2.08	0.737	2.33	0.907	2.32	0.791	2.19	0.749	2.05	0.780	2.19	0.835	0.566	0.726
3. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวใน ด้านรายได้เสริม	2.19	1.011	2.00	0.863	2.33	0.767	2.16	0.898	2.02	0.902	2.58	0.769	2.22	0.907	1.587	0.165
4. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวใน ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ	2.48	0.863	2.27	0.931	2.44	0.922	2.32	0.909	2.62	0.852	2.84	0.501	2.45	0.873	1.569	0.171
5. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวใน ด้านการสืบสานวัฒนธรรมนิยมประเพณีและวิถี ชีวิตท้องถิ่น	2.39	1.036	2.50	0.918	2.39	0.778	2.39	0.844	2.58	0.758	2.95	0.405	2.50	0.880	1.366	0.239
รวม	2.32	0.735	2.19	0.701	2.34	0.657	2.30	0.586	2.41	0.592	2.56	0.430	2.32	0.419	1.001	0.419

p > .05

จากตารางที่ 56 ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นประเมิณผล โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 57 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างรายได้ต่อเดือนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
แสดงผลโดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	รายได้ต่อเดือน (n=200)														F	P
	ต่ำกว่า		5,001-10,000		10,001-15,000		15,001-20,000		20,001-25,000		มากกว่า 25,000		รวม			
	5,000 บาท		บาท		บาท		บาท		บาท		บาท		บาท			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. การมีส่วนร่วมขั้นตัดสินใจ ริเริ่มโครงการ	2.45	0.645	2.33	0.689	2.27	0.786	2.18	0.520	2.22	0.538	2.62	0.381	2.37	0.659	1.102	0.360
2. การมีส่วนร่วมขั้นการวางแผน	2.31	0.758	2.16	0.744	2.04	0.868	1.97	0.713	2.11	0.519	1.85	0.812	2.17	0.766	1.410	0.222
3. การมีส่วนร่วมขั้นปฏิบัติการ	2.67	0.585	2.77	0.531	2.47	0.657	2.52	0.581	2.65	0.505	2.69	0.410	2.65	0.537	1.186	0.318
4. การมีส่วนร่วมขั้นประเมินผล	2.39	0.665	2.41	0.595	2.26	0.680	2.05	0.595	2.22	0.515	2.02	0.818	2.32	0.656	1.517	0.185
รวม	2.45	0.554	2.42	0.520	2.26	0.662	2.18	0.497	2.30	0.374	2.29	0.495	2.38	0.550	1.121	0.351

p > .05

จากตารางที่ 57 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 58 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างรายได้ต่อเดือนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ในชั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ตัดสินใจชั้นริเริ่มโครงการ	รายได้ต่อเดือน (n=200)														F	P
	ต่ำกว่า	5,001-10,000		10,001-15,000		15,001-20,000		20,001-25,000		มากกว่า 25,000		รวม				
	5,000บาท	บาท		บาท		บาท		บาท		บาท		บาท				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและในชุมชน	2.56	0.776	2.27	0.720	2.32	0.871	2.23	0.599	2.33	0.778	2.62	0.506	2.43	0.760	1.414	0.221
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในชุมชนของคน	2.42	0.743	2.33	0.879	2.26	0.855	2.15	0.555	2.25	0.622	2.62	0.506	2.36	0.764	0.748	0.589
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางพัฒนาหรือแนวทางแก้ปัญหาให้แก่องค์กรที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว	2.36	0.839	2.40	0.809	2.23	0.884	2.15	0.689	2.08	0.515	2.62	0.506	2.34	0.797	0.886	0.492
รวม	2.45	0.654	2.33	0.689	2.27	0.786	2.18	0.520	2.22	0.538	2.62	0.381	2.37	0.659	1.102	0.360

p > .05

จากตารางที่ 58 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขั้นตัดสินใจริเริ่ม โครงการ โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 59 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างรายได้ต่อเดือนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 ในชั้นการวางแผน

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นการวางแผน	รายได้ต่อเดือน (n=200)														F	P
	ต่ำกว่า	5,001-10,000		10,001-15,000		15,001-20,000		20,001-25,000		มากกว่า 25,000		รวม				
	5,000 บาท	บาท		บาท		บาท		บาท		บาท		รวม				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการ วางแผนและกำหนดนโยบาย พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ ชุมชน	2.29	0.852	2.11	0.745	2.13	0.957	1.92	0.641	2.08	0.793	1.92	0.862	2.17	0.831	0.904	0.480
2. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างวางแผน จัดทำโครงการในการอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน	2.35	0.917	2.40	0.986	2.06	0.854	2.15	0.899	2.33	0.651	1.92	0.954	2.28	0.913	1.054	0.387
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิง นิเวศของชุมชน	2.29	0.879	1.96	0.706	1.94	0.964	1.85	0.689	1.92	0.515	1.69	0.751	2.07	0.836	2.409	0.038*
รวม	2.31	0.758	2.16	0.744	2.04	0.868	1.97	0.713	2.11	0.519	1.85	0.812	2.17	0.766	1.410	0.222

* $p < 0.05$ ($F_{3,194} = 2.14$)

จากตารางที่ 59 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นวางแผนโดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 60 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอาชีพต่อมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายการย่อยด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe)

รายได้	\bar{x}	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,001-10,000 บาท	10,001-15,000 บาท	15,001-20,000 บาท	20,001- 25,000 บาท	มากกว่า 25,000 บาท
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.29	-	0.335	0.335	0.445	0.374	0.598
5,001-10,000 บาท	1.96		-	0.20	0.109	0.039	0.263
10,001-15,000 บาท	1.94			-	0.089	0.019	0.243
15,001-20,000 บาท	1.85				-	-0.071	0.154
20,001- 25,000 บาท	1.92					-	0.224
มากกว่า 25,000 บาท	1.69						-

$p > .05$

จากตารางที่ 60 แสดงให้เห็นว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายการย่อยด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 25,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยที่สุด

ตารางที่ 61 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างรายได้ต่อเดือนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชั้นปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นปฏิบัติการ	รายได้ต่อเดือน (n=200)														F	P	
	ต่ำกว่า		5,001-10,000		10,001-15,000		15,001-20,000		20,001-25,000		มากกว่า		25,000				รวม
	5,000 บาท		บาท		บาท		บาท		บาท		บาท						
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.48	0.763	2.38	0.716	2.16	0.779	2.08	0.760	2.58	0.515	2.38	0.506	2.38	0.734	1.497	0.193	
2. ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	2.69	0.740	2.84	0.706	2.42	0.807	2.38	0.650	2.50	0.522	2.77	0.439	2.66	0.720	1.904	0.095	
3. ท่านให้ความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน ในการอนุรักษ์และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.62	0.800	2.71	0.815	2.48	0.769	2.62	0.768	2.58	0.515	2.62	0.650	2.62	0.768	0.320	0.900	
4. ท่านเป็นเจ้าของที่ดินที่พร้อมต้อนรับและให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	2.92	0.815	3.13	0.786	2.81	0.873	3.00	0.816	2.92	0.900	3.00	0.577	2.96	0.807	0.699	0.625	
รวม	2.67	0.858	2.77	0.531	2.47	0.657	2.52	0.581	2.65	0.505	2.69	0.410	2.65	0.573	1.186	0.318	

p > .05

จากตารางที่ 61 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชั้นปฏิบัติการ โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 62 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างรายได้ต่อเดือนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ในชั้นประเมินผล

การมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นประเมินผล	รายได้ต่อเดือน (n=200)														F	P
	ต่ำกว่า	5,001-10,000		10,001-15,000		15,001-20,000		20,001-25,000		มากกว่า						
	5,000 บาท	บาท		บาท		บาท		บาท		25,000 บาท		รวม				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลผลดีและผลเสีย ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว	2.35	0.878	2.38	0.860	2.10	0.790	1.77	0.599	2.17	0.577	2.00	1.000	2.25	0.848	1.758	0.123
2. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องจากการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.23	0.916	2.27	0.809	2.16	0.735	1.85	0.689	2.17	0.577	2.08	0.954	2.19	0.835	0.612	0.691
3. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ในด้านรายได้เสริม	2.35	0.930	2.22	0.951	2.19	0.873	2.08	0.862	2.17	0.718	1.54	0.660	2.22	0.907	1.935	0.090
4. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ในการอนุรักษ์ธรรมชาติ	2.52	0.850	2.60	0.889	2.35	0.985	2.08	0.641	2.42	0.669	2.08	0.954	2.45	0.873	1.430	0.215
5. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ในการสืบสานวัฒนธรรมนิยมประเพณี และวิถีชีวิตท้องถิ่น	2.51	0.930	2.58	0.839	2.52	0.811	2.46	0.877	2.17	0.718	2.38	1.044	2.50	0.880	0.462	0.804
รวม	2.39	0.665	2.41	0.595	2.26	0.680	2.05	0.595	2.22	0.515	2.02	0.818	2.32	0.656	1.517	0.186

p > .05

จากตารางที่ 62 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นประเมิณผลโดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายการย่อย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้นำเสนอการศึกษาและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่ได้จากการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่ศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ศักยภาพของการท่องเที่ยวอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และทำการวิเคราะห์เนื้อหาตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และนำเสนอด้วยการพรรณนา ดังนี้

กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดน่าน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลผาทอง เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีภูมิ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอท่าวังผา และ เจ้าหน้าที่ที่ทำการอุทยานแห่งชาตินันทบุรี ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของคนกลุ่มนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลทั้งหมด ปรากฏผลการศึกษาจำแนกตามประเด็น ดังนี้

ตอนที่ 1 ศักยภาพของการท่องเที่ยวอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

สถานการณ์การท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ในอดีตการท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ยังไม่ได้รับการพัฒนาและประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ เท่าที่ควร เนื่องจากการเดินทางค่อนข้างลำบากและยังมีนักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนไม่มากนัก อย่างไรก็ตามในปัจจุบันด้วยการสนับสนุนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ภายใต้การรณรงค์ “เที่ยวไทยคลิกครั้ง เศรษฐกิจไทยคลิกัก” ได้สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และการเคลื่อนย้ายของนักท่องเที่ยวที่ต้องการหาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งใหม่ๆ และการสนับสนุนจากสื่อมวลชนที่ช่วยเผยแพร่ข่าวการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน และของอำเภอท่าวังผา ทำให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ภาครัฐและภาคเอกชนเริ่มให้ความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผายังพบกับอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงตัวของผู้บริหารจากองค์กรภาครัฐอยู่บ่อยครั้ง เช่น การโยกย้ายผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ ทำให้นโยบายและโครงการด้านการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวหยุดชะงักและไม่สามารถรองรับกับนักท่องเที่ยวได้ในระยะยาว สำหรับอนาคตมีแนวโน้มว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะมีเพิ่มมากขึ้น และจะมีการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร บริการนำเที่ยวและมีคู่แข่งเพิ่มมากขึ้น จากการที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนเริ่มเห็นประโยชน์จากการท่องเที่ยวในด้านรายได้ และในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

ในภาพรวมทรัพยากรธรรมชาติของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่สำคัญได้แก่ ดอยติ้ว ดอยวาว ซึ่งเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกดิน ดอยผาจิ-ผาช้าง จุดชมทิวทัศน์พระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้าและทะเลหมอก น้ำตกนันทบุรี ซึ่งเป็นน้ำตกที่เพิ่งเปิดพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม อีกทั้งยังมีความหลากหลายทางชีวภาพของพันธุ์พืชหายาก เช่น ต้นสมอภิเพก ต้นกฤษณา รวมถึงสัตว์ป่า เช่น เต่าปูลู ผีเสื้อสะพายฟ้า เป็นต้น โดยทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญเหล่านี้ใช้ในการดูแลของอุทยานแห่งชาติ นันทบุรีและสำนักงานอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

อำเภอท่าวังผามีทรัพยากรทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีความโดดเด่น ประกอบด้วย วัดหนองบัว ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวหลักของอำเภอท่าวังผา เพราะมีจิตรกรรมฝาผนังที่ทรงคุณค่าบอกเล่าถึงเรื่องราวพุทธประวัติ เรื่อง จันทคาชชัค และเรื่องราวการศึกษาสงครามของไทยกับชาติตะวันตก ในสมัยรัชกาลที่ 4 ถึง รัชกาลที่ 5

วัดคิ้วะ (วัดพุ่มมาลา) เป็นอีกวัดหนึ่งที่มีความสำคัญกับอำเภอท่าวังผา เนื่องจาก เป็นวัดที่มีเรือนโบราณ ที่จัดแสดงของใช้สอยพื้นและเครื่องดนตรีพื้นเมืองที่ได้รับบริจาคจากคนในท้องถิ่น และวัดยังเป็นสถานที่ให้เยาวชนฝึกซ้อมรำดาบรำเชิง ตีกลองสะบัดชัย และฝึกฝนการตีพิณ

พระธาตุหนองหีบ (พระธาตุจอมแจ้ง) เป็นพระธาตุที่บรรจุอัฐิของพระอรหันตธาตุ สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 และได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์เรื่อยมา ปัจจุบันยังเปิดเป็นสถานปฏิบัติธรรมให้แก่บุคคลทั่วไปด้วย

เมืองมหัสจรรย์ หรือ ลำผายที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2377 หรือประมาณ 116 ปีมาแล้ว เนื่องจากการสร้างลำเหมือง เป็นการขุดเจาะหินผาโดยไม่ใช้เครื่องยนต์กลไก และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีเพียงจอบ เสียม เหล็กแหลม และท่อนซุงแต่บรรพบุรุษก็สามารถสร้างลำเหมืองขนานลำน้ำอย่างได้ยาวประมาณ 1,000 เมตร ดังนั้นลำเหมืองแห่งนี้จึงถูกเรียกว่า “เหมืองมหัสจรรย์”

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทมหรหรรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน

อำเภอท่าวังผากลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ประกอบด้วย กลุ่มไทลื้อ ไทยพวน ไทจีน ไทยวน เชียงแสน เมี่ยน ม้ง และชนพื้นเมือง ทำให้อำเภอท่าวังผามี มหกรรม ประเพณี และวิถีชีวิตหลากหลาย สำหรับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อชุมชนและการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ประเพณีบวงสรวงดวงวิญญาณเจ้าหลวงเมืองลำ ที่จัดขึ้นเพื่อบวงสรวงเจ้าเมืองลำที่ปกครองดินแดนสืบสองปีนา ซึ่งถือเป็นเจ้าเมืองของชาวไทลื้อทั้งหมดโดยพิธีบวงสรวงจะจัดขึ้นทุก ๆ 3 ปี นอกจากนี้ยังมีประเพณีทานสลากห่อข้าวค่านิล ของชาวไทยพวนที่มีการจัดขึ้นในวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปี ประเพณีปีใหม่ม้งที่ยังมีวัฒนธรรมการโยนลูกช่วงเพื่อเลือกคู่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันและประเพณีปีใหม่เมี่ยนที่มีการจัดแสดงฟ้อนรำประจำชนเผ่า

สำหรับประเพณีที่มีความสำคัญในระดับอำเภอ คือ ประเพณีแข่งเรือ ซึ่งถือว่าเป็นการแข่งขันกีฬาเพื่อกระชับความสัมพันธ์ของประชาชนระหว่างหมู่บ้าน โดยเรือแข่งของอำเภอท่าวังผาจะมีรูปทรงเพรียวและมีหัวเป็นพญานาคราช ซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของเรือแข่งอำเภอท่าวังผา และจังหวัดน่านอีกด้วย

สำหรับวิถีชีวิตชุมชนจะถูกถ่ายทอดผ่านทางผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งถือเป็นอาชีพเสริมของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การตีเหล็ก การทำอาหารจากไก่ (สำหรับย่น้ำจืด) การทอผ้า การทำเครื่องหวาย เป็นต้น

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมท่องเที่ยว

ในภาพรวมทรัพยากรกิจกรรมท่องเที่ยวและนันทนาการหลักของอำเภอท่าวังผา คือ กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน โดยการเข้าพักโฮมสเตย์ของประชาชนในหมู่บ้านคอนมูล และหนองบัว และมีกิจกรรมเช่น การบายศรีสู่ขวัญ การสืบชะตาชีวิต การแสดงฟ้อนรำของชาวไทยลื้อ การรับประทานอาหารแบบขันโตกด้วยอาหารท้องถิ่น และการเดินป่าศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน

ศักยภาพของการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

โดยภาพรวมการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า เอื้อต่อการท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผาในระดับพอสมควร เนื่องจากถนนหนทางมีความสะดวกสบายสำหรับผู้เดินทางด้วยรถนำเที่ยว และรถส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีรถโดยสารประจำทางจากกรุงเทพฯ ถึง เทศบาลท่าวังผา และมีรถโดยสารประจำทางจากในอำเภอเมืองน่าน มายังเทศบาลอำเภอเช่นกัน อย่างไรก็ตามยังขาดรถโดยสารประจำทางเพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สำคัญ มีเพียงมอเตอร์ไซค์รับจ้างเท่านั้น และยังขาดป้ายบอกทางและป้ายเตือนต่าง ๆ เพื่อให้การเดินทางปลอดภัยมากยิ่งขึ้น สำหรับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในบางพื้นที่ เช่น อุทยานแห่งชาตินันทบุรี ถนนยังเป็นลูกรังที่ขรุขระ มีโค้งอันตรายซึ่งทำให้ในหน้าฝนนักท่องเที่ยวไม่สามารถขึ้นไปได้ นอกจากนี้หากเป็นช่วงวันหยุดยาว เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ อุทยานแห่งชาติจะประสบปัญหาที่จอดรถไม่เพียงพอกับจำนวนรถยนต์ของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ทั้งนั้นเหตุผลที่สำคัญที่สุดของปัญหาการพัฒนาการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอจากรัฐบาล

ศักยภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา พบว่า มีความพร้อมด้านที่พัก ก่อนข้างมาก ซึ่งประกอบด้วยที่พักแบบโฮมสเตย์ที่บ้านคอนมูลและบ้านหนองบัวและบ้านพักในอุทยานแห่งชาตินันทบุรี รวมถึงจุดกางเต็นท์ บริเวณยอดคอกย ผาข้าง คอยาว และคอยั่ว

ด้านมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่คอยนำเที่ยวและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวพบว่ามีน้อย โดยมีประจำอยู่ที่วัดหนองบัว และอุทยานแห่งชาตินันทบุรีเท่านั้น ส่วนในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ยังไม่มีผู้มาดูแล

อยู่ประจำ อย่างไรก็ตามมักคุกเทศกัยังต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ และด้านทักษะการสื่อความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สำหรับระบบการสื่อสารในบางพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น สัญญาณโทรศัพท์มือถือในอุทยานแห่งชาตินั้นทบรูจะขาดหายเป็นจุด ๆ ทำให้การสื่อสารเกิดการติดขัดบ้างเล็กน้อย

ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลและสำนักพัฒนาชุมชนอำเภอท่าวังผาจะทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยวคอยให้ข้อมูลการท่องเที่ยว และแจกแผ่นพับแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอ อย่างไรก็ตามทางองค์การบริหารส่วนตำบลและสำนักพัฒนาชุมชนยังไม่มี การติดป้ายประกาศว่าเป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ทำให้ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวไม่ทราบและไม่มาขอข้อมูล การท่องเที่ยวกับหน่วยงานดังกล่าว

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

แนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

ควรจัด โครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร ทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตท้องถิ่นที่มีความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และชุมชน

ควรสนับสนุนให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้ลดการรुक้าพื้นที่ป่าเพื่อปลูกพืชทาง การเกษตรแต่ส่งเสริมให้ใช้พื้นที่ทางเกษตรกรรมที่น้อย แต่ใช้องค์ความรู้ด้านการเกษตรเพื่อ เพิ่มผลผลิตให้ได้มากขึ้น

ควรกำหนดเขตพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว (Zoning) และแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกในชุมชนเข้ามา มีบทบาทในการดูแลและบริหารจัดการ

ควรจัด โครงการรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น ทำแนวกันไฟป้องกันไฟป่า การแยกขยะ การบำบัด น้ำเสีย และการลดการใช้สารเคมีในการเกษตร แล้วขอความร่วมมือจากตัวแทนทุกครัวเรือนอย่างน้อย 1 คน เพื่อเข้าร่วม โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน

แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ควรสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนจัดทำโครงการให้ความรู้เรื่องความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชนในท้องถิ่น

ควรส่งเสริมจัดอบรมให้ความรู้ในด้านแหล่งท่องเที่ยว ในเรื่องความเป็นมา เส้นทาง การท่องเที่ยว และเอกลักษณ์ที่สำคัญของท้องถิ่น ให้แก่ประชาชนผู้มีความสนใจ โดยเฉพาะเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและสามารถเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับและแนะนำนักท่องเที่ยว

ควรส่งเสริมการให้ความรู้ถึงประโยชน์ที่ชุมชนพึงจะได้รับจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยปราศจากการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยยกกรณีศึกษาจาก ๆ หลายแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นต้นแบบ

ควรส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สูงอายุและเยาวชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ไม่เสื่อมสูญไปตามกาลเวลา และสิ่งเหล่านี้สามารถใช้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

แนวทางการสนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

ผู้นำชุมชนควรสนับสนุนและปลูกฝังให้ประชาชนเป็นเจ้าบ้านที่ดีพร้อมที่จะให้การต้อนรับและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว

ควรสร้างเวทีเสวนาเพื่อให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวตั้งแต่ขั้นการตัดสินใจริเริ่มโครงการ การวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลด้านการท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น

ภาครัฐควรส่งเสริมการทำประชาคมและการทำประชาคมและประชาพิจารณ์เพื่อขอความคิดเห็นนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงการท่องเที่ยวให้เหมาะสมต่อระบบนิเวศและความต้องการของชุมชน

แนวทางการส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนสื่อมวลชนมาทำข่าวเพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นสู่นักท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

ควรประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยใช้สินค้าและของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ คุณภาพ และมีความหลากหลาย ที่ส่งขายทั้งภายในอำเภอและจังหวัด

ควรศึกษาการเปิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ และพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความหลากหลาย โดยให้ประชาชนเข้ามาดูแลแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว

แนวทางปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว

ควรปรับปรุงถนนที่ใช้ในการเดินทางเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น โดยเน้นความเหมาะสมกับระบบนิเวศและความปลอดภัยเป็นหลัก

ควรปรับปรุงระบบเครือข่ายสัญญาณ โทรศัพท์มือถือ ให้มีครอบคลุมทุกพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน

ควรจัดทำแผนที่การท่องเที่ยวภายในตัวอำเภอ และจัดรถบริการสาธารณะเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการลงทุน

ควรสนับสนุนการลงทุนด้านจัดประชุมเพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกัน และจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกระดับ พร้อมทั้งกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง รวมถึงการกระจายหน้าที่ให้สมาชิกขององค์กรในเครือข่ายได้อย่างชัดเจนเพื่อสามารถบริหารงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น ไม่เกิดภาวะทับซ้อนของการทำงาน

ควรส่งเสริมการลงทุนในการทำวิจัยเพื่อศึกษาถึงผลดีและผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ก่อนที่จะลงมือทำการพัฒนา อย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจได้ว่าจะสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างยั่งยืน

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การมีส่วนร่วมในขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ

องค์กรภาครัฐจะทำหน้าที่สังเกตการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ความต้องการในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสามารถรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยวได้ในอนาคต ด้านความต้องการของชุมชนและประโยชน์ที่ชุมชนพึงได้รับจากการท่องเที่ยว และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เช่น ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยังมีน้อยเกินไป ขาดบุคลากรมาดูแลด้านการท่องเที่ยว หรือประสบปัญหาด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

ให้เหมาะสมกับระบบนิเวศ ภาครัฐจะมีการปรึกษาหารือร่วมกับผู้นำชุมชนและกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ตลอดจนภาคเอกชน เช่น มูลนิธิศกเมืองน่าน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน

โดยภาพรวมองค์กรภาครัฐจะมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการปรับปรุงถนนเพื่อเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดทำป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่ออบรมและว่าจ้างบุคลากรเข้ามาดูแลแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ตลอดจนด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ ประเพณี และวิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่าน มีการวางแผนจัดอบรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน โดยภายในระยะเวลา 2-3 ปี ข้างหน้า องค์กรภาครัฐจะดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวตามนโยบายที่องค์กรตั้งไว้ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลศรีภูมิ มีโครงการพัฒนาเส้นทางเดินป่าชุมชนบ้านดอนแก้ว เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถปั่นจักรยานเข้าไปศึกษาธรรมชาติ และโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณรอบเหมืองมหัศจรรย์ ให้มีภูมิทัศน์คล้ายทุ่งไหหิน เมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่เดิมของชาวไทยพวน สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลผาทองก็มีหลายโครงการที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์คอยสวนยาหลวงและการสร้างห้องพักรับรองนักท่องเที่ยว และการจัดทำโครงการ “วันเดียวเข้าทำทำวังผาน่าเที่ยว” เช่นเดียวกับองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคาก็มีโครงการพัฒนาอบรมเยาวชนให้สามารถเป็นมัคคุเทศก์น้อยคอยให้ความรู้และบริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น สำหรับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้นำชุมชนและภาคเอกชน ได้แสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ และมีการทำการประชาคมและประชาพิจารณ์เพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น เพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนาสามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมขั้นปฏิบัติการ

ในด้านการปฏิบัติการ พบว่า ภาครัฐเป็นกลุ่มผู้นำในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เปิดโอกาสให้คนทั้งภายในและภายนอกชุมชน ได้สัมผัสธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น สนับสนุนประเพณีแข่งเรือ ประเพณีลอยกระทง และพิธีกรรมบวชป่า สืบชะตาแม่น้ำ การสนับสนุนการจัดกิจกรรม “ถนนเด็กเดิน” เพื่อให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมและให้ผู้ใหญ่มีส่วนสนับสนุนการจัดกิจกรรม “แยงมะเก่ามาเล่าใหม่ใส่ใจฮึดฮอย” เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำบายศรี และการเล่นพิณจากกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน ตลอดจนเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน นอกจากนี้ภาครัฐยังสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนและผู้สูงอายุให้เป็ นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการจัดแสดงพ็อนรำพื้นบ้าน และการแสดงดนตรี เพื่อเป็นการต้อนรับนักท่องเที่ยว และสนับสนุนการจ้างประชาชนในท้องถิ่นมาเป็นผู้ดูแลนักท่องเที่ยวและ นักท่องเที่ยว ตลอดจนให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี รวมถึงให้ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกและการบริการของชุมชนที่มีคุณภาพ หลากหลาย และแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น โครงการให้ความรู้ในการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นในด้านการอบรมการวางแผน โบราณเพื่อบริการนักท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมขั้นประเมินผล

โดยภาพรวมองค์กรภาครัฐยังไม่มี การประเมินผลด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ กล่าวคือ จะใช้การสังเกตเป็นหลัก รวมถึงการเขียนรายงานผลของชุมชนที่ของบประมาณจาก องค์กรภาครัฐ ไปจัดกิจกรรมทางการสืบสานวัฒนธรรมของท้องถิ่น และการประเมินจากรายได้ ที่ได้จากการขายสินค้าและของที่ระลึกของชุมชน ด้านบุคลากรยังไม่มี การประเมินเนื่องจาก ผู้ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวยังมีจำนวนน้อย ในการประเมินพบว่า ปัญหาหลัก คือ การบริหารจัดการ ด้านการท่องเที่ยวยังขาดความต่อเนื่อง เพราะว่าการสานต่อแผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวของ กลุ่มผู้บริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ สำหรับการแก้ปัญหา ภาครัฐจะร่วมปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชนเป็นหลัก เนื่องจากผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ที่ มีบทบาทในการ กระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันสานต่อและดูแลโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแม้จะมีการ เปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารบ่อยก็ตาม ในด้านประโยชน์ที่องค์กรภาครัฐได้รับ คือ การได้ดูแลและพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ ๆ ตนดูแลให้ดียิ่งขึ้น และยังคงผลักดันให้คนในชุมชนมีความสามัคคีร่วมมือ

ร่วมใจในการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม สนับสนุนให้ภาคเอกชน เช่น ธุรกิจร้านอาหาร สินค้าของที่ระลึก มีรายได้เพิ่มขึ้น และยังถือเป็นการรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่คงามคงความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นให้แก่นักท่องเที่ยวและชุมชน

กลุ่มผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัดน่าน สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน บริษัทธุรกิจนำเที่ยวทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน และ มูลนิธิรักษ์เมืองน่าน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของคนกลุ่มนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลทั้งหมด ปรากฏผลการศึกษาจำแนกตามประเด็น ดังนี้

ตอนที่ 1 ศักยภาพของการท่องเที่ยวอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

สถานการณ์การท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

จากอดีตองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนยังไม่ตื่นตัวด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวที่ยังมีจำนวนน้อย และส่วนใหญ่คนที่เดินทางมาอำเภอท่าวังผาจะมีวัตถุประสงค์เพื่อมาเยี่ยมญาติมิตร มาทำบุญ หรือ มาทำปฏิบัติราชการ สำหรับปัจจุบันพบว่ามีย่านนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ด้วยการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจากสื่อมวลชน และการบอกกล่าวกันแบบปากต่อปากในกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้องค์กรภาครัฐ ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และ องค์กรบริหารส่วนตำบล เริ่มให้การสนับสนุนด้วยการจัดอบรมบุคลากรในชุมชนให้สามารถทำงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น เช่น โครงการอบรมมัคคุเทศก์น้อย เป็นต้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายของอำเภอท่าวังผา เช่น ธรรมชาติ วัฒนธรรมและประเพณี บ้านเรือนโบราณ ยังไม่ได้รับการพัฒนาและยังเอามาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การท่องเที่ยวเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากขาดงบประมาณและบุคลากรมาดูแล สำหรับอนาคตคาดว่า จำนวนนักท่องเที่ยวน่าจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากจะมีโครงการปรับปรุงถนนหนทางให้มีความสะดวกมากขึ้นเพื่อลดระยะเวลาในการเดินทาง และมีการทำเส้นทางเชื่อมไปยังสาธารณรัฐประชาชนลาว

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

โดยภาพรวมทรัพยากรธรรมชาติของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่สำคัญได้แก่ อุทยานแห่งชาตินันทบุรี เนื่องจากเป็นอุทยานมีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังบริสุทธิ์และสมบูรณ์อยู่ตลอดจนนักท่องเที่ยว สามารถเยี่ยมชมพระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตกดิน ทะเลหมอก และสามารถมองเห็นแสงไฟ ที่ส่องสว่างมาจากอาคารบ้านเรือนของประชาชนจากในตัวอำเภอเมืองและอำเภอท่าวังผา ซึ่งคนในท้องถิ่นเรียกว่า “ดาวดิน”

น้ำออกรู หรือ ธารน้ำลอด บ้านสันเจริญ คือ อีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่แสดงให้เห็นถึงความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ กล่าวคือ ธารน้ำลอดเป็นน้ำที่ออกมาจากกลางภูเขาเหมือนน้ำตก โดยจะมีปริมาณน้ำที่ไหลออกมาเท่ากันตลอดทั้งปีไม่ว่าจะเป็นฤดูกาลใดก็ตาม มีแต่ที่น้ำมหัศจรรย์ก็คือ ยังไม่มีผู้ใดหาต้นกำเนิดของน้ำออกรูพบ และใกล้ธารน้ำยังมีต้นไม้มงคลหายาก คือ ต้นว่านพระเจ้า 5 พระองค์ กล่าวกันว่า ผลของว่าน สามารถนำมาปลูกเสกแล้วมีความศักดิ์สิทธิ์เหมือนพระเครื่องปลูกเสก

บ่อน้ำร้อนน้ำทิ บ้านน้ำทิ เป็นบ่อน้ำร้อน ที่มีอุณหภูมิประมาณ 80 องศาเซลเซียสเหมาะสำหรับเป็นที่อาบน้ำแร่สำหรับนักท่องเที่ยว และยังมีห้องอาบน้ำบริการสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นประเภทแช่ และประเภทตักอาบ

น้ำตกสันติสุข เป็นน้ำตกขนาดเล็ก-กลาง ที่ตั้งอยู่ในตำบลแสนทอง มีความสูง 3 ชั้น ชั้นสูงสุดประมาณ 10 เมตร และมีน้ำไหลตลอดทั้งปี

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ในด้านทรัพยากรทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของอำเภอท่าวังผา พบว่า ทรัพยากรที่โดดเด่น ประกอบด้วย วัดหนองบัว ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวหลักของอำเภอท่าวังผา เพราะมีอาคารวิหารทรงไทลื้อ จิตรกรรมฝาผนังที่ทรงคุณค่าบอกเล่าถึงเรื่องราวพุทธประวัติ ตลอดจนมี “เสือนมเก๋า” หรือเรือนโบราณที่จัดแสดง เครื่องเรือน เครื่องครัว และเครื่องดนตรีของชาวไทลื้อ

วัดคอนมูต เป็นอีกหนึ่งวัดแสดงให้เห็นถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวไทลื้อที่อพยพมาจากสิบสองปันนามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอท่าวังผา โดยวัดสร้างขึ้นราว พ.ศ. 2380 ตรงกับสมัยรัชการที่ 3 วิหารของวัดยังคงเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมไทลื้อ คือ รูปทรงอาคารตะกุ่มลาดต่ำลาดหลังลงมาทีละชั้น ภายในวิหารยังเป็นที่ประดิษฐานพระประธานซึ่งเป็นงานปั้นฝีมือของช่างท้องถิ่นอีกด้วย

ศาลเจ้าหลวงเมืองลำ คือ ศาลเจ้าเมืองสิบสองปันนาและของชาวไทลื้อ ตั้งอยู่ที่บ้านหนองบัว และบ้านคอนมูต กล่าวกันว่า ผู้ใดไปสักการะและขอพรจะสมหวังตามสิ่งที่ปรารถนาไว้

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทมหรหรรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน

โดยภาพรวมด้านมหรหรรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ที่มีความโดดเด่นต่อการท่องเที่ยว คือ ประเพณีแข่งเรือ ซึ่งถือว่าเป็นการแข่งขันกีฬาเพื่อกระชับความสัมพันธ์ของประชาชนระหว่างหมู่บ้าน และก่อนทำการแข่งขัน เรือแข่งแต่ละลำจะพายช้า ๆ เพื่อแสดงเสียงดนตรีประสานเสียงจากฆ้อง กลอง ฉิ่ง ฉับ ปี่ และขลุ่ย และการร่ายรำของนักฟ้อนรำเข้ากับจังหวะเพลง ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่ดึงดูดใจของท้องถิ่น

หมู่บ้าน ไทลื้อหนองบัวและหมู่บ้าน ไทลื้อบ้านคอนมูล เป็นแหล่งที่อนุรักษ์และฟื้นฟู บ้านเรือนแบบไทลื้อ เพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่นที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ด้านภาษาพูดไว้อย่างเหนียวแน่น

สำหรับประเพณีที่สำคัญ ประกอบด้วย ประเพณีทานสลากภัต เป็นประเพณีการทำบุญที่ทำร่วมกันทั้งหมู่บ้านช่วงหลังการเพาะปลูกประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม แต่ไม่มีการกำหนดวันที่แน่นอนโดยชาวบ้านจะแต่งกายสวยงามด้วยชุดพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น เช่น แต่งชุดพื้นเมือง ไทลื้อ ชุดพื้นเมืองไทพวน เป็นต้น

ประเพณีบวชป่า สืบชะตาแม่น้ำ เป็นประเพณีที่ไม่ได้กำหนดวันที่แน่นอนขึ้นอยู่กับแต่ละชุมชนว่าต้องการจะจัดขึ้นเมื่อไร โดยประเพณีดังกล่าวจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้วัฒนธรรมเป็นตัวกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อลดผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรโดยขาดความรับผิดชอบ เช่น ลดการคูตทรายในแม่น้ำเพื่อป้องกันกระแสน้ำเปลี่ยนทิศทางและสัตว์น้ำย้ายถิ่น และลดการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร แต่ร่วมมือร่วมใจกันดูแลป่าซึ่งเป็นอยู่อาศัยที่สำคัญของคนในชุมชน

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมท่องเที่ยว

ในภาพรวมทรัพยากรกิจกรรมท่องเที่ยวและนันทนาการของอำเภอท่าวังผา ที่เป็นกิจกรรมหลัก คือ การท่องเที่ยวเยี่ยมชมวัดหนองบัว และวัดคอนมูล การเยี่ยมชมการผลิตและเลือกซื้อสินค้าของชุมชน เช่น การทอผ้า การทำอาหารจากโฮม (สาหร่ายน้ำจืด) และการทำหวายจักสาน เป็นต้น ตลอดจนกิจกรรมพักผ่อนแบบนอยดอดยาว เที่ยวธารน้ำลอด น้ำตกสันติสุข และแหวะพักผ่อน ณ อุทยานวังมัจฉาซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์สัตว์น้ำในเขตลำน้ำอย่าง หน้าวัดคอนแก้ว ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและนักท่องเที่ยว บริจาคเงินซื้ออาหารปลาและโปรยให้ปลากินได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามกิจกรรมการท่องเที่ยวยังมีค่อนข้างน้อยและยังไม่มีบุคลากรที่เข้ามารับผิดชอบและพัฒนาโดยตรง

ศักยภาพของการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ในด้านการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของภาคเอกชน พบว่า มีความสะดวกสบายอยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจากถนนยังไม่มิดโดยสาธารณูปโภคที่เชื่อมระหว่างแหล่งท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวให้สามารถเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ ตลอดจนขาดป้ายบอกทางที่เพียงพอ มีเฉพาะถนนสายหลักเท่านั้น ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเองประสบปัญหาหลงทางอยู่บ่อย ๆ ขาดป้ายคำเตือนให้ระมัดระวังในการขับขี่ยานพาหนะ ทั้งยังขาดป้ายแนะนำร้านอาหาร สถานบริการน้ำมัน และศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ทางเดินเท้าที่เข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการดูแลและปรับปรุงเท่าที่ควร เช่น ทางเดินขึ้นไปเยี่ยมชมน้ำตกสันติสุขที่มีความลาดชัน ราวบันไดทางขึ้นพังทลายลงมา ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวและผู้ที่เดินทางขึ้นไปเยี่ยมชมน้ำตกได้

ศักยภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ

ในภาพรวมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา พบว่า ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า และประปา มีครอบคลุมบางพื้นที่ อย่างไรก็ตามในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง เช่น อุทยานแห่งชาตินันทบุรี ยังต้องใช้ไฟฟ้าจากเครื่องปั่นไฟ ทำให้บางครั้งปริมาณไฟฟ้าไม่เพียงพอกับความต้องการในการใช้งานของนักท่องเที่ยว ตลอดจนด้านสุขาที่ยังมีไม่เพียงพอและต้องเพิ่มการดูแลรักษาความสะอาด

ด้านระบบรักษาความปลอดภัย แม้ว่าในอำเภอจะมีโจรสลัดน้อย แต่ยังไม่มีการฝึกอบรมอาสาสมัครในท้องถิ่นอย่างจริงจังเพื่อสามารถช่วยเหลือนักท่องเที่ยวยามประสบปัญหาได้ ทั้งยังไม่มี การวางแผนกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งหากนักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอาจก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมในแหล่งท่องเที่ยว และในชุมชนตามมา

ด้านร้านอาหารยังไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาล และผู้ให้บริการยังขาดการวางแผนในการจัดการบริการนักท่องเที่ยวให้รวดเร็วในกรณีที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก

ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า มีสื่อมวลชนสนใจเข้ามาทำข่าวประชาสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในอำเภอ เช่น วัดหนองบัว หมู่บ้านไทลื้อหนองบัวและคอนมุล และอุทยานแห่งชาตินันทบุรี แต่ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของอำเภอมากเท่าที่ควร ทำให้นักท่องเที่ยวยังไม่รู้จักและทำให้แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นยังไม่ได้รับความสนใจจากองค์กรต่าง ๆ

ในการเข้ามาปรับปรุงและพัฒนา นอกจากนี้ด้านการประชาสัมพันธ์ยังประสบปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการเป็นผู้สนับสนุนสื่อมวลชน มาทำข่าวประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ ธุรกิจร้านอาหาร ที่พัก และอื่นๆ ยังไม่ให้ความสำคัญในการเข้ามาสนับสนุนการอำนวยความสะดวกในด้านที่อาหาร ที่พัก และด้านอื่น ๆ ให้แก่สื่อมวลชน

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

แนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

ควรจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนให้มาร่วมประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

ควรวางแผนกำหนดศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อสามารถวางแผนในการกระจายนักท่องเที่ยวไม่ให้กระจุกตัวในทีใดทีหนึ่งมากเกินไปจนก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของท้องถิ่น

ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันดูแลรักษาแม่น้ำลำคลอง อนุรักษ์ป่า และหันมาใช้จักรยานในการเดินทาง เพื่อการประหยัดน้ำมันและลดมลพิษในอากาศ

ควรอนุรักษ์และปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นให้เข้ากับสังคมปัจจุบันตามความเหมาะสม แต่ไม่มากเกินไปจนทำให้เสียอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น การโยนลูกช่วงในเทศกาลปีใหม่ของชาวม้ง เดิมทีเป็นประเพณีที่ใช้ในการเลือกคู่ของหญิงชาย เนื่องในสมัยก่อนพวกเขา还没有โอกาสพบปะกันมากนัก แต่ในสังคมปัจจุบันที่เปิดกว้างมากขึ้นทำให้ประเพณีต้องปรับเป็นเพียงให้ชายและหญิงมาโยนลูกช่วงให้กันเพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมที่บอกเล่าถึงความเป็นมาของท้องถิ่นเท่านั้น

แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ควรรณรงค์ให้ภาครัฐ และ โรงเรียน สนับสนุนการบูรณาการความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้แก่เยาวชนได้เข้าร่วมทำกิจกรรมภาคสนามพร้อมกับการได้เรียนรู้การอนุรักษ์ธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ควรส่งเสริมให้พ่อแม่ และผู้ปกครอง ร่วมกันกระตุ้นให้เยาวชนมีความภาคภูมิใจและใส่ใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น สนับสนุนการพูดภาษาท้องถิ่นในครอบครัว สนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการแสดงศิลปะของท้องถิ่น เป็นต้น

ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดโครงการเพื่อพัฒนาและอบรมประชาชนในท้องถิ่นให้เป็นบุคลากรที่จะมาดูแลและให้บริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และบุคลากรที่จัดกิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น

แนวทางการสนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

ควรส่งเสริมการทำประชาคมและการทำประชาพิจารณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการด้านการท่องเที่ยวที่กำลังวางแผนและกำลังพัฒนา เพื่อให้มั่นใจว่าโครงการต่าง ๆ ยังได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น

ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการลงทุนประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวขนาดเล็ก เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้ให้คนในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม

ควรส่งเสริมให้นำวิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น เช่น อาชีพเกษตรกรรม อาชีพทอผ้า และอาชีพการตีเหล็ก มาเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และยังเป็นส่งเสริมให้ประชาชนได้ประกอบอาชีพของตนพร้อมๆ กับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

แนวทางการส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ควรสนับสนุนการประชาสัมพันธ์โดยชี้ให้นักท่องเที่ยวเห็นว่ามาท่องเที่ยวอำเภอท่าวังผาแล้วมีความสุขอย่างไร

ควรสนับสนุนการทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น วิทยุทัศน์ แผ่นพับ และแผนที่ แล้วกระจายตามจุดบริการนักท่องเที่ยวทั่วจังหวัดน่าน เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผาให้สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

ควรส่งเสริมการพัฒนาแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมในชุมชนของตนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวได้มากขึ้น

แนวทางปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยว

ควรปรับปรุงถนนทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นและเพิ่มป้ายบอกทางให้ชัดเจนและเพียงพอ

ควรจัดโครงการอบรมอาสาสมัครชุมชนให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาให้แก่ นักท่องเที่ยวที่ประสบภัยในระหว่างที่เดินทางมาเยี่ยมชมเยือนอำเภอท่าวังผา

ควรจัดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การกู้ภัยที่ได้มาตรฐาน มีจำนวนที่เพียงพอ และสามารถนำมาใช้ได้ทันทีในยามที่ประชาชนและนักท่องเที่ยวประสบภัย เช่น อุปกรณ์ดับไฟ และรถพยาบาล เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการลงทุน

ภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว ควรสนับสนุนการลงทุนในด้านการอบรมให้ความรู้สำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวไปทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อนและการพัฒนาใด ๆ อันต้นเหตุที่ทำให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน

ควรส่งเสริมการลงทุนด้านการสร้างมาตรฐานการบริการของธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุนให้ธุรกิจการท่องเที่ยวที่ให้การบริการที่มีคุณภาพ และใช้รางวัลเป็นตัวจูงใจ เช่น ประกาศนียบัตรรับรองคุณภาพการบริการ หรือรางวัลในรูปแบบอื่น ๆ

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ

องค์กรภาคเอกชนมีบทบาทในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของนักท่องเที่ยว ที่อาจก่อให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร การคมนาคม จากทั้งภายในและภายนอกจังหวัด ซึ่งสุ่มเสี่ยงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นส่วนใหญ่องค์กรภาคเอกชนจึงมีการวางแผนปรึกษาหารือในการหาแนวทางสร้างไม่ให้การท่องเที่ยวเข้ามาเปลี่ยนแปลงชุมชนท้องถิ่นอย่างรวดเร็วจนเกินไป เพื่อเป็นการรักษาอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว องค์กรภาคเอกชนจึงเป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อความต้องการของภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว และนำไปปรึกษาหารือกับองค์กรภาครัฐในระดับอำเภอและจังหวัดเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน อย่างไรก็ตามองค์กรใหญ่ ๆ ระดับจังหวัด เช่น สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว หอการค้าจังหวัด น่าน และมูลนิธิอีกเมืองน่าน จะมีบทบาทในการวางแผนแก้ปัญหาร่วมกับภาครัฐและภาคประชาชนมากกว่า องค์กรขนาดเล็กในชุมชน เช่น ร้านอาหาร และบริษัทนำเที่ยวในท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน

องค์กรภาคเอกชนมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การสนับสนุนให้คนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการจากภายนอกชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติ วัฒนธรรม และอาคารบ้านเรือนแบบโบราณอันเป็นสัญลักษณ์ของอำเภอท่าวังผาและจังหวัดน่าน เช่น ขอความร่วมมือจากผู้ที่จะประกอบธุรกิจด้านที่พักจากภายนอกชุมชนให้ช่วยกันสร้างสถานที่พักตามแบบบ้านของแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น สำหรับในอีก 2-3 ปี ข้างหน้าองค์กรภาคเอกชนระดับจังหวัด เช่น สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว และหอการค้าจังหวัดน่านจะมีการวางแผนสร้างมาตรฐานด้านการบริการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย ธุรกิจที่พัก รถตู้ รถบัส รถสามล้อ ร้านอาหาร สินค้าของที่ระลึก บริษัทนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และธุรกิจด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ยังมีโครงการระดมทุนจากภาคเอกชนเพื่อจัดโครงการประกวดแหล่งท่องเที่ยวหม่ของแต่ละชุมชนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้แต่ละชุมชนดูแลรักษาและปรับปรุงทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของคนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว สำหรับมูลนิธิฮักเมืองน่านก็มีโครงการจัดการปลูกฝังจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นรักธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างไรก็ตามองค์กรเล็ก ๆ ในท้องถิ่น ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อชุมชน และที่สำคัญยังขาดเวทีหรือองค์กรกลางที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว สำหรับด้านการวางแผนโดยส่วนใหญ่ภาคเอกชนจะระดมข้อเสนอแนะจากองค์กรต่าง ๆ แล้วนำไปเสนอต่อภาครัฐเป็นหลัก

การมีส่วนร่วมชั้นปฏิบัติการ

โดยภาพรวมองค์กรภาคเอกชนระดับใหญ่ คือ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว และหอการค้า จะทำหน้าที่คอยสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เปรียบเสมือนเป็นตัวคอยประสานให้การทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชนสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น ทั้งยังคอยรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปเสนอต่อภาครัฐ รวมทั้งยังสนับสนุนสื่อมวลชนให้มาทำข่าวแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดน่าน สำหรับมูลนิธิฮักเมืองน่าน จะเป็นแกนนำในการสนับสนุนให้ความรู้และแนวปฏิบัติให้แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นในโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น โครงการโรงเรียนชานาที่สนับสนุนให้ประชาชนและเยาวชน ได้เรียนรู้การเพาะปลูกข้าวโดยไม่ต้องพึ่งสารเคมี และโครงการ บวชป่าสืบชะตาแม่น้ำ ที่ใช้วัฒนธรรมเป็นตัวกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นเกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรในชุมชนของคน สำหรับองค์กรเอกชนขนาดเล็กของชุมชน

มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของที่ดินให้การต้อนรับและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว แต่ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านอื่น ๆ เท่าที่ควร อย่างไรก็ตามองค์กรขนาดเล็กก็ยินดีในการเข้าร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ภาครัฐ และผู้นำชุมชนขอความร่วมมือเป็นอย่างดี

การมีส่วนร่วมขั้นประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมขั้นประเมินผล พบว่า ภาคเอกชนยังไม่มี การประเมินผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเป็นรูปธรรม แต่ในบางแห่ง เช่น ร้านขายสินค้าและของที่ระลึก และร้านอาหาร จะมีกล่องรับความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามภาคเอกชนก็พยายามสร้างมาตรฐานในการบริการและพยายามผลักดันให้สมาชิกขององค์กรสามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ สำหรับข้อบกพร่องที่กลุ่มภาคเอกชนพบ เช่น การขาดบุคลากรที่เพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยว การขาดกิจกรรมนันทนาการเพื่อบริการนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่แต่ละองค์กรจะจัดการกับปัญหาตัวเอง และขอคำแนะนำจากภาครัฐบ้าง และรับฟังข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว แต่ยังไม่เปิดกว้างในการปรึกษาหารือกับภาคประชาชน สำหรับประโยชน์ที่ภาคเอกชนได้รับจากการท่องเที่ยว คือ การมีรายได้เพิ่มจากธุรกิจการท่องเที่ยว

ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย กำนันและผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกาแฟสวนยาหลวงบ้านสันเจริญ ที่อยู่ในตำบล ประกอบด้วย ตำบลผาทอง ตำบลป่าคา และตำบลศรีภูมิ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของคนกลุ่มนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลทั้งหมด ปรากฏผลการศึกษาแยกตามประเด็น ดังนี้

ตอนที่ 1 ศักยภาพของการท่องเที่ยวอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

สถานการณ์การท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ในอดีตการท่องเที่ยวของท่าวังผายังไม่ได้รับการสนใจและการพัฒนาเท่าที่ควร เพราะประชาชนในชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว เนื่องจากแต่ละครัวเรือนต่างก็มีอาชีพหลัก คือ อาชีพเกษตรกรรม และแต่ละชุมชนยังมีอาชีพเสริม เช่น การทอผ้า การตีเหล็ก การจักสาน และการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น แต่ในปัจจุบันภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวมากขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่ในการดึงเอาเงินตราจากนักท่องเที่ยวให้เข้ามาหมุนเวียนในชุมชน ด้วยเหตุทำให้ทั้งกลุ่มผู้นำชุมชน และประชาชนหันมาให้ความสำคัญในการพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เช่น มีการฟื้นฟูการสร้างบ้านแบบชาวไทยพวน ในชุมชนบ้านฝายมูล เป็นต้น แม้ว่าปัจจุบันการท่องเที่ยวยังไม่ได้สร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก แต่สิ่งที่ท้องถิ่นได้มาคือประโยชน์ทางด้านคุณค่าทางจิตใจ ที่ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชุมชนของตน สำหรับในอนาคตการท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา มีแนวโน้มว่าจะพัฒนามากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากผู้นำชุมชนมีแนวคิดในการจะปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวและมีนโยบายในการเปิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ และจัดกิจกรรมนันทนาการแก่นักท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มว่าจะมีนักท่องเที่ยวมาเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสื่อมวลชนยังสนใจมาทำข่าวประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผามากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น นิตยสารทริป รายการท่องเที่ยวประจำวัน ทางช่อง 3 และรายการรักบ้านเกิด ทางช่อง 5 เป็นต้น

ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

โดยภาพรวมทรัพยากรธรรมชาติของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่สำคัญได้แก่ คอยสวนยาหลวง บ้านสันเจริญเป็นคอยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นแหล่งเพาะปลูกฝิ่นที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาเป็นแหล่งเพาะปลูกกาแฟที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดน่าน ตลอดจนมีความอุดมสมบูรณ์ด้านพืชพันธุ์ของท้องถิ่น บริเวณคอยสวนยาหลวงยังมีต้นไม้ยา คือ ต้นชมพูภูคา หรือที่เรียกว่า “ดอกชมพูสวนยาหลวง” ซึ่งสามารถพบเห็นได้เพียงสองที่เท่านั้น คือ อุทยานแห่งชาติภูคาและคอยสวนยาหลวง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมดอกชมพูสวนยาหลวงได้ด้วยการเดินเท้าเข้าไปเป็นระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตรโดยดอกชมพูภูคาจะบานช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม

น้ำออกธู หรือ ธารน้ำลอด บ้านสันเจริญ ซึ่งเป็นลักษณะสายน้ำที่พุ่งออกจากซอกหิน ปริมาณน้ำเท่าลำห้วยขนาดเล็กที่มีความใสสะอาดตลอดทั้งปี เหมาะกับการเดินทางไปพักผ่อนตามอัยาศัย ทั้งยังมีศาลาที่พักไว้ให้บริการแก่ผู้มาท่องเที่ยวจำนวน 2 หลัง

บ่อน้ำร้อนน้ำกิ บ้านน้ำกิ เป็นบ่อน้ำร้อนที่อยู่ในเขตการดูแลของอุทยานแห่งชาตินันทบุรี ที่มีอุณหภูมิประมาณ 80 องศาเซลเซียส เหมาะสำหรับเป็นที่อาบน้ำแร่สำหรับนักท่องเที่ยว และยังมีห้องอาบน้ำบริการสำหรับนักท่องเที่ยว

ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ในด้านทรัพยากรทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของอำเภอท่าวังผา พบว่า ทรัพยากรที่โดดเด่น ประกอบด้วย วัดหนองบัว ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวหลักของอำเภอท่าวังผา เพราะมีอาคารวิหารทรงไทลื้อและจิตรกรรมฝาผนังที่ทรงคุณค่าบอกเล่าถึงเรื่องราวพุทธประวัติและเรื่องราวการทำศึกสงครามกับชาติตะวันตก ในสมัยรัชกาลของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่ 4 ถึง รัชการที่ 5

วัดคอนมูล เป็นอีกหนึ่งวัดแสดงให้เห็นถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวไทลื้อที่อพยพมาจากสิบสองปันนามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอท่าวังผา โดยวัดสร้างขึ้นราว พ.ศ. 2380 ตรงกับสมัยรัชการที่ 3 วิหารของวัดยังคงเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมไทลื้อ คือ รูปทรงอาคารตะกุ่มลาดต่ำลาดหลั่นลงมาทีละชั้น ภายในวิหารยังเป็นที่ประดิษฐานพระประธานเป็นฝีมือของช่างท้องถิ่นอีกด้วย

พระธาตุหนองหีบ (พระธาตุจอมแจ้ง) เป็นพระธาตุที่บรรจุอัฐิของพระอรหันตธาตุสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 และได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์เรื่อยมา ปัจจุบันยังเปิดเป็นสถานปฏิบัติธรรมให้แก่บุคคลทั่วไปอีกด้วย

ศาลเจ้าหลวงเหมยฟ้า เป็นศาลเจ้าเมืองของชาวไทยพวน บ้านฝายมูล หรือมีอีกชื่อหนึ่งว่า “เจ้าหลวงชมพู” ซึ่งชาวไทยพวนมาสักการบูชาเพื่อเป็นที่พึ่งทางใจยามประสบปัญหา หรือต้องค้าขายต่างแดน ต้องสอบแข่งขันด้านการศึกษาเล่าเรียน และสอบบรรจุเข้าทำงาน ก็จะมาบนบานศาลกล่าว และเมื่อสมหวังในเรื่องที่ขอไว้ก็จะมาแก้บน

ศูนย์วัฒนธรรมชาวเมี่ยน ตั้งอยู่ที่บ้านสันเจริญ โดยศูนย์วัฒนธรรมเป็นแหล่งให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร เครื่องจักสาน ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของและบ้านตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวเมี่ยน

เหมืองมหัศจรรย์ หรือ ลำฝายที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2377 โดยการขุดเจาะหินผาด้วย จอบ เสียม เหล็กแหลม และท่อนซุง และไม่มีเครื่องยนต์กลไกสมัยใหม่เข้ามาช่วย แต่ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบรรพบุรุษทำให้สามารถสร้างลำเหมืองที่มีขนาดยาวประมาณ 1,000 เมตร โดยลำเหมืองถือเป็นแหล่งน้ำที่นำหล่อเลี้ยงชีวิตผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมถึง 3 ตำบล คือ ป่าคา ศรีภูมิ และตาลชุม

ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทมหรหรรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน

โดยภาพรวมด้านมหรหรรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ที่มีความโดดเด่นต่อการท่องเที่ยว คือ หมู่บ้านไทลื้อหนองบัวและหมู่บ้านไทลื้อบ้านคอนมูล เป็นแหล่งที่อนุรักษ์และฟื้นฟูบ้านเรือนแบบไทลื้อเพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่น

บ้านไทลื้อศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บ้านดอนมูล เป็นศูนย์การเรียนรู้ให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย ผ้าทออันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และข้อมูลด้านการอนุรักษ์ป่า อนุรักษ์น้ำ และอนุรักษ์ปลา ตลอดจนแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้คนในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับและตระหนักถึงความสำคัญของเอกลักษณ์ของท้องถิ่นคน ทั้งยังเปิดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมอีกด้วย

สำหรับประเพณีที่สำคัญ ประกอบด้วย ประเพณีบวงสรวงดวงวิญญาณเจ้าหลวงเมืองลำที่จัดขึ้นเพื่อบวงสรวงเจ้าเมืองลำที่ปกครองดินแดนสิบสองปีนนา ซึ่งถือเป็นเจ้าเมืองของชาวไทลื้อ โดยพิธีบวงสรวง จะจัดขึ้นทุก ๆ 3 ปี

ประเพณีกำฟ้า คือ ประเพณีของชาวไทยพวนที่จัดเพื่อแสดงความเคารพบูชาต่อฟ้าโดยจัดในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ชาวไทยพวนทุกคนจะต้องหยุดงานและกิจกรรมทุกอย่างที่ก่อให้เกิดเสียงดัง มาร่วมกันทำบุญและเล่นการเล่นต่าง ๆ โดยมีความเชื่อว่าหากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามจะถูกฟ้าผ่า

ประเพณีทานสลากห่อข้าวดำนิล ของชาวไทยพวนที่มีการจัดขึ้นในวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปี โดยคนในชุมชนจะนำอาหารประกอบด้วย ห่อข้าวเหนียวที่สุกแล้วใช้ใบตองห่อ หมู เนื้อ เป็ด ไข่เป็ด ไข่ไก่ แคบหมู แหนม รวมทั้งผลไม้ เช่น มะพร้าว กล้วย อ้อย และบุหรี เมียง หมากพลู ใส่งในชะลอม แล้วนำไปถวายพระที่เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับญาติพี่น้องที่ล่วงลับ เมื่อเสร็จพิธีทางวัด และพระฉันภัตตาหารกันเรียบร้อยแล้วก็จะอนุญาตให้นำอาหารที่เหลือกลับไปโปรยในนาของตน โดยมีความเชื่อกันว่าจะทำให้ข้าวในนาเจริญงอกงาม

ปีใหม่เมี่ยน บ้านสันเจริญ เป็นประเพณีที่จัดขึ้นในชุมชนเมี่ยนในวันเดียวกับวันตรุษจีน โดยภายในงานจะมีการจัดแสดงดนตรีและฟ้อนรำประจำชนเผ่า เช่น การรำลาดอวยพรปีใหม่เมี่ยน การเป่าใบไม้ขับลำนำเมี่ยน การแสดงวิถีทัศนด้านานชาวเมี่ยน และการจัดเลี้ยงอาหารประจำชนเผ่า เช่น ไก่ตุ๋นสมุนไพร หมูห่อใบกาแพ และแกงหวาย เป็นต้น เพื่อเป็นการเฉลิมฉลอง อนุรักษ์ และเผยแพร่ ประเพณีที่ค้ำจุนของชุมชนไปพร้อม ๆ กัน

ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมท่องเที่ยว

เยี่ยมชมและเรียนรู้กระบวนการปลูกและเก็บเกี่ยวกาแฟสวนชาบ้านสันเจริญ ซึ่งเป็นแหล่งที่ปลูกกาแฟที่ดีที่สุดในจังหวัดน่าน และสัมผัสกับวิถีชีวิตชาวเมี่ยน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดเย็บเสื้อผ้า และการปักผ้าที่ต้องอาศัยทั้งความชำนาญและจินตนาการในการปักผ้าจากด้านหนึ่งเพื่อให้ลายของผ้าจะปรากฏอีกด้านหนึ่ง

กิจกรรมเดินป่าชุมชน บ้านคอนมูล เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปศึกษาพืชพรรณท้องถิ่นที่สามารถนำมาประกอบอาหารได้ด้วย เช่น หวาย หน่อไม้ และลูกชิด เป็นต้น เพื่อเป็นการเรียนรู้การใช้ชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกันระหว่างชุมชนกับป่า

กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน โดยการเข้าพักโฮมสเตย์ของประชาชนในหมู่บ้านคอนมูลและหนองบัว และสามารถร่วมกิจกรรมของท้องถิ่น เช่น การบายศรีสู่ขวัญ การสืบชะตาชีวิต การแสดงฟ้อนรำแบบแบบไทลื้อ รับประทานอาหารแบบขันโตกด้วยอาหารท้องถิ่น

พักผ่อนและชมทิวทัศน์ ณ อุทยานวังมัจฉา ซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์สัตว์น้ำในเขตลำน้ำย่างหน้าวัดคอนแก้ว ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและนักท่องเที่ยว บริจาคเงินซื้ออาหารปลาและโปรยให้ปลากินได้

ศักยภาพของการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ในด้านการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของผู้นำชุมชน พบว่ามีความสะดวกสบายพอสมควร กล่าวคือ มีรถโดยสารแบบธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศจากกรุงเทพฯเข้ามาทุกวัน และยังมีรถโดยสารประจำทางสาย น่าน-ปัว (ผ่านท่าวังผา) ออกทุก ๆ 30 นาที และรถโดยสารประจำทางสาย น่าน-ทุ่งช้าง-ปอน (ผ่านท่าวังผา) ออกทุก ๆ 1 ชั่วโมง ตั้งแต่ 06.00 – 18.00 นาฬิกา อย่างไรก็ตามถนนหนทางบางแห่งเช่น บ้านสันเจริญยังแคบและเป็นทางชันคดเคี้ยวตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นยังใช้ท้องถิ่นโดยไม่เคารพกฎจราจรเท่าที่ควร ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวและผู้ใช้ท้องถิ่นคนอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงป้ายบอกทางให้มีความชัดเจนและเพียงพอ ป้ายแนะนำร้านอาหาร สถานบริการน้ำมัน และป้ายเตือนภัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

ศักยภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ

ในภาพรวมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวของอำเภอท่าวังผา พบว่า ด้านความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนเป็นด้านที่มีความพร้อมมากที่สุด กล่าวคือ ผู้นำชุมชนมีนโยบายในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนของตนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดถนนหนทาง และมอบหมายหน้าที่ให้แก่สมาชิกในชุมชนในการดูแลด้านความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนส่งเสริมการตลาดใช้สารพิษที่ใช้ในการทำเกษตรซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนและนักท่องเที่ยว

ด้านมัคคุเทศก์ท้องถิ่น พบว่า มีเพียงที่วัดหนองบัวและอุทยานแห่งชาตินันทบุรีที่มีมัคคุเทศก์ และวิทยากรที่คอยให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ที่อื่น ๆ ยังไม่มีบุคลากรมาดูแลในด้านนี้ ทั้งยังขาดโครงการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นให้เป็น มัคคุเทศก์อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีจำนวนของมัคคุเทศก์ที่ไม่เพียงพอสำหรับการบริการด้านข้อมูลความรู้ และสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า มีการประสานงานกับศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในตัวอำเภอเมือง เพื่อเป็นการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการจัดทำสื่อที่หลากหลายที่สามารถให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผนที่ แผ่นพับ และคู่มือเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อมาท่องเที่ยว ยังมีจำนวนที่น้อยและยังขาดช่องทางการเผยแพร่เพื่อให้สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

แนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

ควรรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นลดการใช้ยาฆ่าแมลงที่ทำมาจากสารเคมีอันตรายมาใช้ในการเกษตร และสนับสนุนให้ใช้การใช้ยาฆ่าแมลงจำพวกอินทรีย์ชีวภาพที่สกัดจากสารธรรมชาติ และมีความปลอดภัยทั้งต่อผู้ใช้งาน ประชาชนทั้งชุมชน และนักท่องเที่ยว

ควรส่งเสริมการจัดตั้งหน่วยงานกลางทางการท่องเที่ยว และสนับสนุนให้ทุกภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนส่งตัวแทนมาสร้างมาตรการด้านการร่วมมือกันในการอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

ควรส่งเสริมการพัฒนากิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ตลอดจนแบ่งหน้าที่ให้แก่สมาชิกในชุมชนเข้าไปดูแลและจัดการกิจกรรม เหล่านั้น

แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรร่วมมือกันในการจัดโครงการอบรมให้ประชาชนในท้องถิ่นเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

ควรจัดสรรงบประมาณให้แก่กลุ่มผู้นำชุมชนได้ไปศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศเพื่อจะได้นำความรู้จากความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่น ๆ ในด้านการกระตุ้นให้

ประชาชนในชุมชนร่วมมือกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อนำความรู้และแนวคิดที่ได้มาเป็นกรณีศึกษาและนำมาปรับใช้เป็นแนวทางกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นของตนสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ควรส่งเสริมให้โรงเรียน และครอบครัวร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และควรสนับสนุนให้เยาวชนเหล่านี้เป็นมัคคุเทศก์น้อย เพื่อให้พวกเขาได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในด้านรายได้เสริม

ควรมีการประเมินโครงการในการเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่าได้รับความร่วมมือจากประชาชนเพียงใด และเมื่อนำไปใช้จริงแล้วประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

แนวทางการสนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

ควรสร้างเวทีหรือองค์กรกลางด้านการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นตั้งแต่ขั้นตัดสินใจริเริ่มโครงการ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ และขั้นประเมินผลในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

ควรสนับสนุนให้เยาวชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการชุมชนเพื่อให้เปิดโอกาสให้เยาวชนได้เสนอความคิดเห็นด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนได้รับการมอบหมายหน้าที่ในการดูแลการท่องเที่ยว

ควรสนับสนุนการจัดอบรมการพัฒนาคนกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้สูงอายุให้สามารถดูแลแหล่งท่องเที่ยว บริการและให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องชัดเจน

ควรพัฒนาด้านทักษะการสื่อสารทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตลอดจนการพัฒนาด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเป็นการกระตุ้นให้สร้างสรรค์กิจกรรมนันทนาการให้กับกลุ่มบุคลากรที่ให้บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างประทับใจและจงใจให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอมากกว่าใช้เป็นทางผ่านเพื่อเดินทางไปยังท่องเที่ยวที่อื่น ๆ

แนวทางการส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจากสื่อที่หลากหลาย เช่น สื่อโทรทัศน์ นิตยสารท่องเที่ยว และสื่ออินเทอร์เน็ต และที่สำคัญต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ควรทำการวิจัยศึกษาตลาดนักท่องเที่ยวว่าเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใด เพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนการบริการด้านการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็น เรื่องอาหาร เรื่องที่พัก และเรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้เหมาะสมเพื่อสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มหลักของอำเภอให้ได้มากที่สุด

ควรสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับระบบนิเวศเพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

ควรสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับคำแนะนำในการเตรียมความพร้อมเพื่อที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวยังอำเภอท่าวังผา เช่น อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการเดินทางมีอะไรบ้าง การแต่งกาย ควรอย่างไร และควรปฏิบัติตัวอย่างไรเมื่อเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชน

แนวทางปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว

ควรสนับสนุนการจัดระบบเส้นทางทางการเดินทางท่องเที่ยวให้มีความสะดวกสบายและสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของในอำเภอและต่างอำเภอ และควรปรับปรุงป้ายบอกทางตามถนนสายหลักและภายในชุมชนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ควรเพิ่มจำนวนสุขาในแหล่งท่องเที่ยวและตลอดเส้นทางทางการเดินทางให้มีจำนวนเพียงพอ และมีบุคลากรคอยรักษาความสะอาดอยู่เป็นประจำ

แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการลงทุน

ควรสนับสนุนค่านงบประมาณในการลงทุนจัดจ้างผู้มีความเชี่ยวชาญในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับระบบนิเวศมาเป็นผู้ให้คำแนะนำในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดพัฒนานำมาสู่การสูญเสียเอกลักษณ์ของชุมชน

ควรสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดจ้างบุคลากรในชุมชนมาเป็นผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวและให้บริการด้านการท่องเที่ยว

ควรจัดสรรงบประมาณการสร้างองค์กรกลางที่มีหน้าที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวของอำเภอโดยตรง เพื่อให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว สามารถมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสามารถสนับสนุนนโยบายด้านการท่องเที่ยวให้พัฒนาได้อย่างต่อเนื่องไม่หยุดชะงักตามการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารภาครัฐ และภาคเอกชนที่มีการโยกย้ายบ่อย

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ

กลุ่มผู้นำชุมชนถือว่าเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มโครงการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น ปัญหาความไม่สะดวกในการเดินทางเข้าแหล่ง

ท่องเที่ยว ปัญหาการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาความเสียหายของสถาปัตยกรรมดั้งเดิม วัฒนธรรม ประเพณีและภาษาพูดของท้องถิ่น ปัญหาการขาดบุคลากรที่มาดูแลด้านการท่องเที่ยว และปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่มีอยู่ในระดับน้อย สิ่งเหล่านี้ผู้นำชุมชนจะนำไปปรึกษาหารือกับองค์กรภาครัฐ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล สำนักพัฒนาชุมชน สำนักงานอำเภอ ท่าวังผา ตลอดจนคณะกรรมการชุมชน และครูอาจารย์ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาเรื่องภาษาพูดท้องถิ่นของชาวไทยลื้อที่เริ่มสูญหายไปในกลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้นำชุมชนก็จะนำเรื่องดังกล่าวไปปรึกษากับองค์กรบริหารส่วนตำบล จนได้แนวทางในการอนุรักษ์โดยเริ่มจากการขอความร่วมมือจากพ่อแม่และผู้ปกครองให้ช่วยสอนลูกหลานพูดภาษาท้องถิ่นเวลาอยู่ที่บ้าน

การมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน

กลุ่มผู้นำชุมชนถือเป็นกลุ่มที่มีบทบาทในการวางแผนและรับนโยบายจากภาครัฐมาบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน โดยกลุ่มผู้นำชุมชนจะวางแผนและดำเนินงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ เช่น การวางแผนปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงาม การทำป้ายประวัติเรื่องเล่าความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยว การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแสดงดนตรีและวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อเป็นการต้อนรับนักท่องเที่ยว สำหรับเป้าหมายของกลุ่มผู้นำชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะเวลา 2-3 ปี ข้างหน้า คือ การปรับโครงสร้างพื้นฐาน เช่น พัฒนาดถนนเพื่อให้มีความสะดวกสบายในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น เพิ่มกิจกรรมนันทนาการ เช่น กิจกรรมการล่องแก่งลำน้ำยาว บ้านน้ำลึก ตำบลผาทอง กิจกรรมล่องแพลำน้ำย่าง และเดินป่าชุมชนบ้านคอนแก้ว ตำบลศรีภูมิ และการพัฒนากิจกรรมมาตรฐานโฮมสเตย์และกิจกรรมนันทนาการของหมู่บ้านคอนมุด ตำบลป่าคา สำหรับการวางแผนพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับท่องเที่ยว กลุ่มผู้นำชุมชนจะเชิญคณะกรรมการชุมชนมาร่วมปรึกษาหารือ ตลอดจนมีการทำประชาคมและประชาพิจารณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนในท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมชั้นปฏิบัติการ

กลุ่มผู้นำชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนของตน ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมที่ภาครัฐจัดขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมเดินป่าชุมชนเพื่อศึกษาระบบนิเวศ กิจกรรมบวชป่า สืบชะตาแม่น้ำ และการมีส่วนร่วมในการจัดประเพณีแข่งเรือ ประเพณีสงกรานต์ และประเพณีถวายสลากภัต ตลอดจนสนับสนุนประเพณีพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่น เช่น ประเพณีทานสลากห่อข้าวดำนิลและประเพณีกำฟ้าของชาวไทยพวน ประเพณีบวงสรวงเจ้าเมืองลำของชาว

ไทยลื้อ ประเพณีปีใหม่ม้ง และปีใหม่เมี่ยน รวมถึงพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ และสืบชะตาชีวิต นอกจากนี้ กลุ่มผู้นำชุมชนยังสนับสนุนให้ภาคเอกชนและกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ไปออกร้านแสดงสินค้าของท้องถิ่นตามงานประเพณี ต่าง ๆ ของชุมชนอีกด้วย ซึ่งการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่กระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนให้คงอยู่สืบไป เนื่องจากประชาชนจะได้รับอิทธิพลและปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้นำชุมชนเป็นหลัก ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสกับวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนในชุมชน และสนับสนุนให้ชุมชนพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

การมีส่วนร่วมขั้นประเมินผล

กลุ่มผู้นำชุมชนจะมีการประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวจากสมุดเยี่ยมแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละแห่งว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแหล่งท่องเที่ยวและต้องการให้พัฒนาและปรับปรุงในด้านใดบ้าง นอกจากนี้การประเมินผลยังได้มาจากคำแนะนำของนักท่องเที่ยวที่บอกผ่านประชาชนในท้องถิ่น และจากนักวิชาการ ตลอดจนประชาชนในชุมชน ในการประเมินพบข้อบกพร่อง คือ ด้านการเสียมหายไประหว่างปีของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและภาษาท้องถิ่น ซึ่งผู้นำชุมชนก็พยายามร่วมกันอนุรักษ์สถาปัตยกรรมท้องถิ่น เช่น ผู้นำชุมชนฝ่ายมูลมีการฟื้นฟูการสร้างบ้านแบบชาวไทยพวนเพื่อใช้เป็นบ้านพักโฮมสเตย์ และเป็นศูนย์การเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาวไทยพวน สำหรับประโยชน์กลุ่มผู้นำชุมชนได้รับ คือ การได้ดูแลรักษา และพัฒนาทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนตนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และเป็นการกระจายรายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชน และภาคเอกชน ทั้งยังเอื้อประโยชน์ให้แก่ภาครัฐ ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างราบรื่นและเอื้อประโยชน์ให้แก่นักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจจากการท่องเที่ยว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

4) สรุปผลการประชุมกลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิด้านแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท่าวังผา ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ผู้วิจัยได้นำเสนอการสรุปผลแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่ได้จากการประชุมกลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนจากกลุ่มภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว ปรากฏผลข้อมูล ดังตาราง 63

ตารางที่ 63 การประชุมกลุ่มระดมความคิดเห็นต่อผลการวิจัย เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กรอบการมีส่วนร่วม ของชุมชน	แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ ชุมชน	โครงการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	องค์กรที่สนับสนุนและนำไป ปฏิบัติ
ขั้นตัดสินใจริเริ่ม โครงการ	1. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในชุมชน ของตนและการเสนอแนวทางพัฒนาและ แก้ไข	1.1 โครงการจัดตั้งหน่วยงานกลาง และมีสมาชิกเป็นตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และ ภาคประชาชน	- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย - สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา - องค์การบริหารส่วนจังหวัด - นายอำเภอ
		1.2 โครงการเสวนาผู้ประกอบการ เกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น	- องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล - ภาคเอกชน
		1.3 โครงการเสวนาประชาชนในการ เป็นตัวกลางในการพัฒนาการท่องเที่ยว	- ผู้นำชุมชน - ชุมชน
	2. การจัดอบรมให้ความรู้ในการดูแลและ จัดการแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชน	2.1 โครงการจัดศูนย์การเรียนรู้ของ แต่ละชุมชนเพื่อเป็นแหล่งอบรมและ ให้ความรู้ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน และการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย - สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา - สถาบันการศึกษา - องค์การบริหารส่วนจังหวัด - องค์การบริหารส่วนตำบล
		2.2 โครงการห้องเรียนธรรมชาติและ วัฒนธรรมเพื่ออบรมเยาวชน และประชาชนผู้ที่มีความสนใจ	- ผู้นำชุมชน - ประชาชน

ตารางที่ 63 การประชุมกลุ่มระดมความคิดเห็นต่อผลการวิจัย เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

กรอบการมีส่วนร่วม ของชุมชน	แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ ชุมชน	โครงการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	องค์กรที่สนับสนุนและนำแผนไป ปฏิบัติ	
ขั้นการวางแผน	3. การจัดทำแผนโครงการอนุรักษ์ทรัพยากร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยความร่วมมือของ ประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน	3.1 โครงการสำรวจแหล่งธรรมชาติเพื่อ เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ	-นายอำเภอ -องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล	
		3.2 โครงการปลูกป่ารักษาแม่น้ำ	-พัฒนาชุมชน	
		3.3 โครงการสืบสานวัฒนธรรมและ ประเพณีของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์	-สถาบันการศึกษา -มูลนิธิฮักเมืองน่าน	
		3.4 โครงการอนุรักษ์อาหารและวิถีชีวิต ท้องถิ่น	-องค์กรภาคเอกชน -ผู้นำชุมชน	
		4.4 โครงการกำหนดเกณฑ์การบริการ นำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	-ประชาชน	
	4. การจัดทำแผนพัฒนาประชาชนในท้องถิ่น ให้เป็นบุคลากรที่เข้ามาดูแลด้านการ ท่องเที่ยว		4.1 โครงการจัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	-สถาบันการศึกษา
			4.2 โครงการจัดอบรมเพื่อพัฒนา กิจกรรมนันทนาการด้านการท่องเที่ยว	-พัฒนาชุมชน -องค์การบริหารส่วนจังหวัด
			4.3 โครงการจัดอบรมพัฒนาคุณภาพ ของสินค้าและของที่ระลึก	-องค์การบริหารส่วนตำบล -ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
				- ผู้นำชุมชนและประชาชน

ตารางที่ 63 การประชุมกลุ่มระดมความคิดเห็นต่อผลการวิจัย เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

กรอบการมีส่วนร่วม ของชุมชน	แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ ชุมชน	โครงการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	องค์กรที่สนับสนุนและนำไป ปฏิบัติ
ขั้นการวางแผน (ต่อ)	5. การทำประชาคมและประชาพิจารณ์เพื่อ สอบถามความคิดเห็นของประชาชน ในท้องถิ่นก่อนมีการพัฒนาโครงการด้าน การท่องเที่ยว	5.1 ประชาคมและประชาพิจารณ์ ด้านการเปิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ 5.2 ทำประชาคมและประชาพิจารณ์ ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่ง ท่องเที่ยว 5.3 ทำประชาคมและประชาพิจารณ์ ด้านศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ของแต่ละชุมชน 5.4 ทำประชาคมและประชาพิจารณ์ ด้านกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมกับ แหล่งท่องเที่ยว	-นายอำเภอ -องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล -สถาบันการศึกษา -องค์กรภาคเอกชน -ผู้นำชุมชน -ประชาชน

ตารางที่ 63 การประชุมกลุ่มระดมความคิดเห็นต่อผลการวิจัย เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

กรอบการมีส่วนร่วม ของชุมชน	แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ ชุมชน	โครงการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	องค์กรที่สนับสนุนและนำแผนไป ปฏิบัติ
ขั้นปฏิบัติการ	6. การสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่น ร่วมกันจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	6.1 โครงการสนับสนุนลานจัดแสดง วัฒนธรรม คนตรีพื้นบ้านและภูมิปัญญา ท้องถิ่น	-องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล -สถาบันการศึกษา -พระสงฆ์
		6.2 โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่ง ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น	-ผู้นำชุมชน -ประชาชน
ขนาดเล็ก	7. การสนับสนุนเงินทุนสำหรับให้ ประชาชนประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว	7.1 สนับสนุนการลงทุนด้านโฮมสเตย์	-รัฐบาลกลาง
		7.2 สนับสนุนการลงทุนด้านสินค้าและ ของที่ระลึก	-องค์การบริหารส่วนจังหวัด -องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล
		7.3 สนับสนุนการลงทุนด้านธุรกิจ ร้านอาหาร	-เทศบาล -ภาคเอกชน (ธุรกิจนันทนาการและ
		7.4 สนับสนุนการลงทุนด้านธุรกิจ นันทนาการ	บันเทิงร้านอาหาร และสินค้า ของที่ระลึก)
		7.5 สนับสนุนการตั้งสหกรณ์ชุมชน ที่ดูแลการท่องเที่ยว	-ผู้นำชุมชน -ประชาชน

ตารางที่ 63 การประชุมกลุ่มระดมความคิดเห็นต่อผลการวิจัย เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

กรอบการมีส่วนร่วม ของชุมชน	แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ ชุมชน	โครงการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	องค์กรที่สนับสนุนและนำไป ปฏิบัติ
ขั้นประเมินผล	8. การทำประชาคมและประชาพิจารณ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน ในท้องถิ่นหลังมีการพัฒนาโครงการด้าน การท่องเที่ยว	8.1 ทำประชาพิจารณ์ด้านรายได้ที่มาจาก การท่องเที่ยว	-นายอำเภอ -องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล
		8.2 ทำประชาพิจารณ์ด้านข้อบกพร่อง ในการบริการนักท่องเที่ยว	-สถาบันการศึกษา -ภาคเอกชน
		8.3 ทำประชาพิจารณ์ประเมินผลกระทบ จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อชุมชน	-ผู้นำชุมชน -ประชาชน
		8.4 ทำประชาพิจารณ์ด้านกิจกรรมการ ท่องเที่ยวแต่ละกิจกรรมว่าควรพัฒนา ปรับปรุงเช่นไร	-นักท่องเที่ยว
		8.5 ทำประชาพิจารณ์ด้านความพึงพอใจ ของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยว	
	9. การจัดกิจกรรมการประชุมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชนและประชาชนเพื่อ สรุปผลการพัฒนาการท่องเที่ยว และหาแนว ทางการพัฒนาต่อไป	9.1 โครงการประชุมประจำเดือนด้าน การท่องเที่ยว	-องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล -ภาคเอกชน -นักวิชาการ -ผู้นำชุมชน/ ประชาชน

จากตารางที่ 63 แสดงให้เห็นว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในขั้นริเริ่มโครงการ คือ 1) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในชุมชนของคนและการเสนอแนวทางพัฒนาและแก้ไข และ 2) การจัดอบรมให้ความรู้ในการดูแลและจัดการแหล่งท่องเที่ยวสำหรับชั้นวางแผน คือ 3) การจัดทำโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยความร่วมมือของประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน 4) การจัดกิจกรรมวางแผนพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นให้เป็นบุคลากรที่เข้ามาดูแลด้านการท่องเที่ยว และ 5) การทำประชาคมและการทำประชาพิจารณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นก่อนมีการพัฒนาโครงการด้านการท่องเที่ยว ขั้นปฏิบัติการ คือ 6) การสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ 7) การสนับสนุนเงินทุนสำหรับให้ประชาชนประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวขนาดเล็กสำหรับชั้นการประเมินผล คือ 8) การทำประชาคมและประชาพิจารณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นหลังมีการพัฒนาโครงการด้านการท่องเที่ยว และ 9) การจัดกิจกรรมการประชุมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชนและประชาชนเพื่อสรุปผลการพัฒนาการท่องเที่ยวและหาแนวทางการพัฒนาต่อไป จากแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท่าวังผาในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ทั้ง 9 แนวทาง จำเป็นต้องอาศัยองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว เป็นผู้สนับสนุนและนำแนวทางดังกล่าวมาปฏิบัติ เพื่อให้แนวทางดังกล่าวสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างต่อเนื่องและสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น